

VLAAMSE OVERHEID

Kanselarij en Bestuur

[C – 2019/11107]

15 FEBRUARI 2019. — Omzendbrief KB/ABB 2019/2 betreffende de gemeentefiscaliteit

Aan de provinciegouverneurs
Aan de colleges van burgemeester en schepenen

Betreft : de gemeentefiscaliteit

INLEIDING

De eerste versie van de omzendbrief met gecoördineerde onderrichtingen over de gemeentefiscaliteit dateert van het jaar 2000. Deze omzendbrief werd vervolgens herzien in 2004 en 2011. (1)

Een nieuwe actualisering dringt zich op. Talrijke wijzigingen in Vlaamse en federale regelgeving sinds 2011, nieuwe rechtspraak en rechtsleer, een omvorming van het bestuurlijk toezicht door het decreet over het lokaal bestuur van 22 december 2017 en nieuwe beleidsaccenten in de fiscale politiek (zoals de grotere aandacht voor duurzaamheid en groene energie) zijn er de oorzaak van dat de omzendbrief BB 2011/01 op tal van plaatsen niet meer actueel is. Deze vernieuwde omzendbrief met gecoördineerde onderrichtingen over de gemeentefiscaliteit is bedoeld als een handleiding voor de gemeentebesturen bij de vestiging van de gemeentelijke belastingen.

De omzendbrief is ingedeeld in drie hoofdstukken. Hoofdstuk 1 schetst het wettelijke kader van de gemeentelijke fiscale bevoegdheid, licht een aantal basisbegrippen en -principes toe en formuleert algemene aanbevelingen. Hoofdstuk 2 geeft toelichting bij de procedure voor de vestiging, de invordering en de geschillen van gemeentebelastingen. Die procedure wordt geregeld in het decreet van 30 mei 2008 en door verwijzing in het Wetboek van inkomstenbelastingen 1992. Hoofdstuk 3 ten slotte zoomt in op de meest frequent voorkomende gemeentebelastingen. Nogal wat van die belastingen zijn gebonden aan een wettelijk of decretaal kader of vragen op een andere manier bijzondere aandacht.

Voor sommige gemeentebelastingen is een modelreglement beschikbaar. Deze omzendbrief en de modelreglementen zijn raadpleegbaar op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<https://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit>.

De gemeenten kunnen op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur eveneens de gegevens over hun fiscale ontvangsten en die van andere gemeenten raadplegen. De verschafte informatie is een weergave van de gegevens uit de rapportering in het kader van de beleids- en beheercyclus. De tool daarvoor is te vinden op:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/bbc-strategisch-en-financieel-beleid/data-en-analyses/bbc-data-op-maat>.

Nota

(1) Omzendbrieven BA-2000/03 van 26 mei 2000 (*Belgisch Staatsblad* 29 juni 2000), BA 2004/03 van 14 juli 2004 (*Belgisch Staatsblad* 8 september 2004) en BB 2011/01 van 10 juni 2011 (*Belgisch Staatsblad* 4 juli 2011).

INHOUD

LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN	8
1. ALGEMEEN KADER.....	9
1.1. Juridische situering van de gemeentelijke fiscale bevoegdheid.....	9
1.2 Begrippen	10
1.2.1 Belasting en retributie.....	10
1.2.2 Kohierbelastingen en contantbelastingen.....	11
1.2.3 Directe belastingen en indirecte belastingen	11
1.2.4 Opcentiemen of aanvullende belastingen en eigen belastingen.....	11
1.2.5 Omslagbelastingen en aandeelbelastingen	12
1.2.6 Belastingplichtige en belastingschuldige.....	12
1.3 Beslissingsbevoegdheid.....	12
1.4 Wettelijke beperkingen van de gemeentelijke fiscale bevoegdheid.....	13
1.4.1 Beperkingen in de belastbare materie	13
1.4.2 Beperkingen ten aanzien van belastingplichtigen	15
1.5 Elementen van het belastingreglement.....	16
1.6 Online bekendmakingsplicht en meldingsplicht aan de toezichhoudende overheid	17
1.7 Algemene aandachtspunten en aanbevelingen.....	18
1.7.1 Aandachtspunten van beleidsmatige aard	18
1.7.2 Aandachtspunten van juridische aard	20
1.7.3 Aandachtspunten van administratief-bestuurlijke aard	21
2. DE VESTIGING, DE INVORDERING EN DE GESCHILLENPROCEDURE	23
2.1 De vestiging.....	23
2.1.1 De aangifteplicht	23
2.1.2 De ambtshalve vestiging	23
2.2 De invordering.....	24
2.2.1 Contantbelastingen	24
2.2.2 Kohierbelastingen.....	25
2.2.3 Gedwongen invordering.....	27
2.2.4 Controle- en onderzoeksmogelijkheden.....	28
2.2.5 Administratieve geldboete.....	29
2.2.6 De verwijzingsregel naar het Wetboek van de Inkomstenbelastingen (WIB 92)	30
2.3 De geschillenregeling.....	30
2.3.1 Het indienen van het bezwaar	30
2.3.2 De administratieve fase van de bezwaarbehandeling	31
2.3.3 De hoorzitting	31
2.3.4 De beslissing van het college	32
2.3.5 De beroepsmogelijkheden.....	33

3. SPECIFIEKE GEMEENTEBELASTINGEN.....	34
3.1 Aanvullende belasting op de personenbelasting (APB).....	34
3.1.1 Juridische verwijzingen.....	34
3.1.2 Aandachtspunten.....	34
3.1.3 Modelbesluit.....	35
3.2 Opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV).....	36
3.2.1 Juridische verwijzingen.....	36
3.2.2 Aandachtspunten.....	36
3.2.3 Modelbesluit.....	37
3.3 Verhaalbelastingen.....	38
3.3.1 Achtergrond.....	38
3.3.2 Aandachtspunten.....	38
3.3.3 Aanbevelingen.....	38
3.4 De urbanisatiebelasting.....	40
3.4.1 Achtergrond.....	40
3.4.2 Aandachtspunten.....	40
3.4.3 Aanbevelingen.....	40
3.5 De activeringsheffingen.....	42
3.5.1 Juridische verwijzingen.....	42
3.5.2 Achtergrond.....	42
3.5.3 Aandachtspunten.....	42
3.5.4 Aanbevelingen.....	43
3.5.5 Modelbeslissing.....	43
3.6 Belasting op onbebouwde gronden gelegen in gebieden voor industrie.....	44
3.6.1 Juridische verwijzingen.....	44
3.6.2 Achtergrond.....	44
3.6.3 Aandachtspunten.....	44
3.7 De leegstandsbelasting.....	46
3.7.1 Juridische verwijzingen.....	46
3.7.2 Achtergrond.....	46
3.7.3 Aandachtspunten.....	46
3.8 Belasting op verwaarloosde gebouwen en woningen.....	49
3.8.1 Juridische verwijzingen.....	49
3.8.2 Achtergrond.....	49
3.8.3 Aandachtspunten.....	49
3.8.4 Modelbeslissing.....	50
3.9 Belasting op ongeschikte en onbewoonbare woningen.....	51
3.9.1 Juridische verwijzingen.....	51
3.9.2 Achtergrond.....	51
3.9.3 Aandachtspunten.....	51
3.9.4 Modelbeslissing.....	52
3.10 Heffing ter bestrijding van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten.....	53
3.10.1 Juridische verwijzingen.....	53
3.10.2 Achtergrond.....	53
3.10.3 Aandachtspunten.....	53

3.11 Drijfkracht	55
3.11.1 Achtergrond	55
3.11.2 Aandachtspunten	55
3.11.3 Aanbevelingen.....	55
3.12 Gemeentebelastingen op rechtspersonen	58
3.12.1 Achtergrond	58
3.12.2 Aandachtspunten	58
3.12.3 Aanbeveling.....	59
3.13 Groeven	60
3.13.1 Achtergrond	60
3.13.2 Aandachtspunten	60
3.13.3 Aanbevelingen	61
3.14 Verspreiding van niet-geadresseerd drukwerk	62
3.14.1 Juridische verwijzingen.....	62
3.14.2 Achtergrond	62
3.14.3 Aanbevelingen	62
3.14.4 Modelbeslissing.....	63
3.15 Huisvuil	64
3.15.1 Juridische verwijzingen.....	64
3.15.2 Aandachtspunten	64
3.15.3 Aanbevelingen	65
3.16 Stortplaatsen	67
3.16.1 Juridische verwijzingen.....	67
3.16.2 Achtergrond	67
3.16.3 Aandachtspunten	67
3.17 Retributie voor het opruimen van sluikstorten	69
3.17.1 Juridische verwijzingen.....	69
3.17.2 Achtergrond.....	69
3.17.3 Aanbevelingen.....	70
3.17.4 Modelbeslissing	70
3.18 Lijkbezorging	71
3.18.1 Juridische verwijzingen	71
3.18.2 Achtergrond	71
3.18.3 Aandachtspunten	71
3.18.4 Aanbevelingen	72
3.19 Schotelantennes	73
3.19.1 Juridische verwijzingen.....	73
3.19.2 Achtergrond	73
3.19.3 Aandachtspunt.....	74
3.20 Masten en pylonen	75
3.20.1 Achtergrond	75
3.20.2 Aandachtspunten.....	75
3.20.3 Aanbevelingen.....	76
3.21 Belasting op tweede verblijven	77
3.21.1 Achtergrond	77

3.21.2 Aandachtspunten	77
3.22 Toeristische logies	79
3.22.1 Juridische verwijzingen	79
3.22.2 Achtergrond	79
3.22.3 Aandachtspunten	79
3.23 Vertoningen en gemakkelijkheden	80
3.23.1 Achtergrond	80
3.23.2 Aandachtspunten	80
3.23.3 Aanbevelingen	80
3.24 Agentschappen voor paardenwedrennen	82
3.24.1 Juridische verwijzingen	82
3.24.2 Aandachtspunt	82
3.25 Belasting op taxidiensten en diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder	83
3.25.1 Juridische verwijzingen	83
3.25.2 Achtergrond	83
3.25.3 Aandachtspunten	83
3.25.4 Aanbevelingen	84
3.26 De belasting of de retributie op het parkeren	85
3.26.1 Juridische verwijzingen	85
3.26.2 Achtergrond	85
3.26.3 Aandachtspunten	85
3.26.4 Aanbevelingen	86
3.27 Belasting op het ontbreken van parkeerplaatsen	88
3.27.1 Juridische verwijzingen	88
3.27.2 Achtergrond	88
3.27.3 Aandachtspunt	88
3.27.4 Aanbeveling	88
3.28 Nacht- en telefoonwinkels	89
3.28.1 Juridische verwijzingen	89
3.28.2 Achtergrond	89
3.28.3 Aandachtspunten	89
3.28.4 Aanbevelingen	89
3.29. Retributie voor afgifte van administratieve stukken	90
3.29.1 Identiteitskaarten (eiD), vreemdelingenkaarten (EVK), Kids-iD, visumaanvragen en verblijfsaanvragen	90
3.29.2 Paspoorten	91
3.29.3 Rijbewijzen	91
3.29.4 Afgifte van bestuursdocumenten	91
3.29.5 Afschriften en uittreksels uit registers van de burgerlijke stand	92
3.29.6 Conformiteitsattesten	93
3.29.7 Arbeidskaarten voor buitenlandse werknemers	94
3.29.8 Omgevingsvergunningen	94
3.29.9 Kosteloosheid ingevolge wetsbepalingen	96
3.29.10 Vrijstellingen	96
3.30 Retributie voor administratieve prestaties	97
3.30.1 Achtergrond	97

3.30.2 Aandachtspunten.....	97
3.30.3 Aanbevelingen.....	97
3.31 Politieprestaties.....	98
3.31.1 Juridische verwijzingen.....	98
3.31.2 Aandachtspunten.....	98
3.32. Hulpverleningszones.....	99
3.32.1 Juridische verwijzingen.....	99
3.32.2 Aandachtspunten.....	99
3.33. Retributie voor werken aan nutsleidingen.....	100
3.33.1 Achtergrond.....	100
3.33.2 Modelreglement.....	100

LIJST MET GEBRUIKTE AFKORTINGEN

APB	aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting
BVCF	Besluit Vlaamse Codex Fiscaliteit
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
DLB	Decreet over het Lokaal Bestuur
eiD	elektronische identiteitskaart
EVK	elektronische vreemdelingenkaart
FOD	federale overheidsdienst
GAS	gemeentelijke administratieve sanctie
GD	Gemeentedecreet
Ger.W.	Gerechtelijk Wetboek
GH	Grondwettelijk Hof
GW	Grondwet
IGS	Intergemeentelijke samenwerkingsverbanden
Kids iD	elektronische identiteitskaart voor kinderen
OOV	opcentiemen op de onroerende voorheffing
OVAM	Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij
VCRO	Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening
VLABEL	Vlaamse Belastingdienst
VCF	Vlaamse Codex Fiscaliteit
VLAREMA	Vlaams Reglement voor het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
WIB 1992	Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992
WIGB	Wetboek op de met de inkomstenbelastingen gelijkgestelde belastingen

1. ALGEMEEN KADER

1.1. Juridische situering van de gemeentelijke fiscale bevoegdheid

De gemeentelijke fiscale autonomie is verankerd in de Grondwet (artikelen 41, 162 en 170, §4 van de Grondwet). In principe komt het de gemeenten toe om gelijk welke materie te belasten wanneer zij dat budgettair of beleidsmatig noodzakelijk achten.

De gemeenten mogen in volle autonomie hun fiscaal beleid op eigen maat uittekenen, zolang zij de wet niet schenden en met hun belastingen het beleid van de centrale overheden niet teniet doen. Rekening houdend met het subsidiariteitsbeginsel, is het aan de wetgever en de decreetgever om een aangelegenheid uitdrukkelijk naar zich toe te trekken wanneer zij menen dat die noodzakelijk beter geregeld wordt op een hoger beleidsniveau dan het lokale. Dat neemt echter niet weg dat ook van de gemeenten verwacht mag worden dat ze rekening houden met het algemeen belang. Zo is het zeer aanbevelingswaardig om de begrippen *duurzaamheid* en *vergroening* in te calculeren in de gemeentelijke fiscaliteit.

Een wettelijk ingrijpen in de gemeentelijke belastingvrijheid is mogelijk op basis van artikel 170, §4, tweede lid van de Grondwet. In beginsel is die bevoegdheid voorbehouden aan de federale wetgever. De federale wetgever heeft het effectief in de loop van de tijd noodzakelijk geacht om een aantal materies en personen uit te sluiten van de gemeentelijke belastingvrijheid (zie punt 1.4).

Op basis van artikel 10 van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen (via uitoefening van de zogenaamde impliciete bevoegdheden) kan echter ook de decreetgever, op basis van artikel 170, §4, tweede lid van de Grondwet, beleidsmatig ingrijpen in de belastingautonomie van de gemeenten. De decreetgever heeft op die manier bijvoorbeeld beperkingen aan de gemeentelijke belastingvrijheid ingesteld in het taxidecreet, het materialendecreet en in verschillende decreten met betrekking tot wonen. Die regelingen komen uitgebreid aan bod in hoofdstuk 3.

Belangrijk is dat fiscale autonomie niet alleen inhoudt dat de gemeente aanduidt welke feiten of handelingen zij belastbaar wil stellen, maar ook wie gehouden is tot betaling van de belasting en aan welk tarief. Het behoort tot de fiscale autonomie van de gemeenten om op objectieve gronden vrijstellingen van haar belastingen toe te staan. Wil de wetgever de gemeenten verplichten om een vrijstelling aan hun belastingplichtigen toe te staan, dan moet hij daarvoor zijn bevoegdheid in artikel 170, §4, tweede lid van de Grondwet aanwenden. Hetzelfde geldt voor de decreetgever, met gebruikmaking van zijn impliciete bevoegdheden.

Via het bestuurlijk toezicht ziet de Vlaamse Regering er vervolgens op toe dat de fiscale reglementen van de gemeenten in overeenstemming zijn met het recht en met het algemeen belang (artikel 327 DLB). Onder het recht worden ook de algemene beginselen van behoorlijk bestuur verstaan. Het algemeen belang omvat 'elk belang dat ruimer is dan het gemeentelijke

belang'. Het gemeentelijke fiscale beleid mag onder andere het beleid van de centrale overheden niet ongedaan of onmogelijk maken.

1.2 Begrippen

1.2.1 Belasting en retributie

De wetgever geeft geen bepaling van de begrippen *belasting* en *retributie*. Ook in de rechtsleer is men het erover eens dat de scheidingslijn tussen beide niet altijd scherp getrokken kan worden en dat de aard van de vergoeding dus geval per geval onderzocht moet worden. Het volstaat met andere woorden niet om een vergoeding 'belasting' of 'retributie' te noemen in het reglement opdat ze volgens haar aard ook effectief een belasting of retributie zou zijn. In het geval van een betwisting oordeelt de rechter op basis van de concrete elementen van het reglement.

Het onderscheid tussen een belasting en een retributie is met name van belang wanneer wettelijke bepalingen personen of materies vrijstellen van gemeentebelastingen, wanneer de gemeente beleidsmatige aspecten wenst te laten spelen bij de vaststelling van tarieven en modaliteiten of wanneer de gemeente een grotere mate van flexibiliteit nastreeft voor de vaststelling of aanpassing van reglementen.

We spreken over een retributie als:

- het gaat om een door de overheid verrichte dienst aan een derde;
- in diens persoonlijk belang;
- en waarbij de vergoeding redelijk in verhouding staat tot de kostprijs van de verleende dienst.

Het gaat daarentegen om een belasting als:

- naast de kostprijs ook beleidsondersteunende factoren meespelen bij de bepaling van het tarief (bijvoorbeeld et ontraden of stimuleren van een bepaald gedrag);
- en/of behalve het persoonlijke belang ook het algemeen belang gediend wordt door de dienstverlening.

Nauw verwant met het begrip retributie is het *tarief*. Zo wordt de vergoeding genoemd voor een prestatie die door een andere instantie geleverd wordt dan opgesomd in artikel 173 van de Grondwet. Voor de diensten van een autonoom gemeentebedrijf wordt bijvoorbeeld een tarief gevraagd.

1.2.2 Kohierbelastingen en contantbelastingen

Het onderscheid tussen *kohierbelastingen* en *contantbelastingen* is gebaseerd op de wijze van inning van de belasting: kohierbelastingen worden op een kohier gebracht, contantbelastingen worden onmiddellijk geïnd tegen afgifte van een betalingsbewijs.

Meer informatie over beide soorten belastingen is opgenomen in hoofdstuk 2, dat handelt over de procedure voor de vestiging, de invordering en de geschillen van gemeentebelastingen.

1.2.3 Directe belastingen en indirecte belastingen

Het onderscheid tussen *directe* en *indirecte* belastingen ligt in het belastbaar voorwerp. Directe belastingen hebben betrekking op een toestand, bijvoorbeeld de leegstand van een woning of het beschikken over een tweede verblijf. Indirecte belastingen hebben betrekking op een feit of op een eenmalige gebeurtenis, bijvoorbeeld de afgifte van een identiteitskaart of het parkeren voor een beperkte duur.

Het onderscheid tussen directe en indirecte belastingen was vroeger meer van belang dan vandaag omdat de wijze van invordering en de behandeling van bezwaren volgens een verschillende procedure verliepen. Vandaag is het onderscheid nog alleen van belang voor de inwerkingtreding van de beslissing. Beslissingen over indirecte belastingen kunnen ten vroegste in werking treden vanaf de bekendmaking van het reglement. Beslissingen over directe belastingen kunnen terugwerken tot 1 januari van het aanslagjaar: de toestand waarop de belasting gevestigd is, wordt immers verondersteld het hele jaar of een groot deel van het jaar te duren.

1.2.4 Opcentiemen of aanvullende belastingen en eigen belastingen

Bij opcentiemen of aanvullende belastingen is de grondslag van de belasting het bedrag van een belasting die geheven wordt door de federale of Vlaamse overheid. De gemeenteraad bepaalt enkel het verhogingspercentage of het aantal opcentiemen dat op de hoofdbelasting geheven wordt. Alle andere voorwaarden van de hoofdbelasting worden impliciet overgenomen: het belastbaar voorwerp, de berekening, de aanwijzing van de belastingplichtige, de vrijstellingen en de verminderingen. Meestal wordt ook de inning van de opcentiemen of de aanvullende belasting uitgevoerd door de overheid die de hoofdbelasting vestigt. Ook de behandeling van de bezwaren gebeurt samen met de bezwaren over de hoofdbelasting.

De meest bekende voorbeelden zijn de aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting (APB), gezamenlijk geheven door de federale staat en het Vlaamse Gewest, en de opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV), geheven door het Vlaamse Gewest. Dat zijn ook de twee belangrijkste gemeentebelastingen. Voor de opcentiemen op de onroerende voorheffing wordt

onder bepaalde voorwaarden aanvaard dat ook de gemeente vrijstellingen en verminderingen of een andere vorm van differentiëring met lagere tarieven kan vaststellen².

Bij eigen gemeentebelastingen bepaalt de gemeenteraad in principe alle elementen van het belastingreglement: het belastbaar voorwerp, de berekening, de aanwijzing van de belastingplichtige, de vrijstellingen en de verminderingen. Bij gelegenheid kan voorvallen dat de wetgever of de decreetgever bepaalde aspecten van een gemeentelijke belasting moduleert (zie hoofdstukken 3.9., 3.24.2, 3.25.3 en 3.29). De vestiging, de invordering en de geschillenbeslechting van deze belastingen is geregeld door het decreet van 30 mei 2008 en wordt uitgebreid behandeld in hoofdstuk 2.

1.2.5 Omslagbelastingen en aandeelbelastingen

Anders dan bij de gewone aandeelbelastingen wordt bij omslagbelastingen vooraf bepaald hoeveel de totale opbrengst van de belasting zal bedragen. Daarna wordt dat bedrag over de belastingplichtigen omgeslagen volgens bepaalde criteria, meestal een bepaalde aanslagvoet per eenheid. Het systeem is nog alleen gebruikelijk bij de belasting op groeven (zie punt 3.13).

1.2.6 Belastingplichtige en belastingschuldige

De begrippen *belastingplichtige* en *belastingschuldige* worden gebruikt in het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen, elk met hun specifieke betekenis.

De belastingplichtige is de natuurlijke persoon of rechtspersoon op wie de belasting wordt gevestigd, degene op wie de belasting toepasselijk is. Het is de belastingplichtige die op het kohier wordt vermeld³, die het aanslagbiljet ontvangt en die in de procedure van de ambtshalve vestiging wordt aangeschreven⁴. De belastingschuldige is degene die de belasting moet betalen en die tegen de aanslag bezwaar kan indienen⁵. In de praktijk vallen beide begrippen meestal samen.

1.3 Beslissingsbevoegdheid

Beslissingen tot het heffen van gemeentebelastingen behoren tot de uitsluitende bevoegdheid van de gemeenteraad (artikel 170, §4, eerste lid, van de Grondwet). Volgens artikel 41, tweede lid,

² Artikel 41, derde en vierde lid van het DLB.

³ Artikel 4, §2 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

⁴ Artikel 7 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

⁵ Artikel 9 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

14°, van het DLB kan de bevoegdheid tot het vaststellen van gemeentebelastingen en het vaststellen van de machtiging tot het heffen van retributies en de voorwaarden ervan, inclusief verminderingen en vrijstellingen, niet worden gedelegeerd aan het college van burgemeester en schepenen.

De gemeenteraad kan aan het college van burgemeester en schepenen wel machtiging verlenen om het tarief van de retributies vast te stellen. De raad kan daarbij het minimum- en maximumbedrag van de retributie bepalen, maar dat is niet noodzakelijk. Zo kan het college bijvoorbeeld tarieven vaststellen voor producten en prestaties van de toeristische dienst, van de bibliotheken of van andere uitleendiensten en voor de volgende diensten en producten van de basisscholen: schoolreizen, abonnementen, maaltijden en dranken, uitstappen en activiteiten en leerlingenvervoer.

De gemeenteraad kan zelf de mate van delegatie aan het college van burgemeester en schepenen bepalen. Er zijn verschillende mogelijkheden:

1. De gemeenteraad geeft volledige delegatie aan het college van burgemeester en schepenen om het tarief te bepalen. Bij de vaststelling van het tarief wordt rekening gehouden met het retributiebegrip zelf, dat wil zeggen een billijke vergoeding voor de kostprijs van een dienst of prestatie.
2. De gemeenteraad geeft volledige delegatie aan het college van burgemeester en schepenen om het tarief te bepalen en machtigt het college ook om vrijstellingen of verminderingen toe te kennen aan de door de gemeenteraad bepaalde categorieën.
3. De gemeenteraad stelt minimum- en maximumgrenzen vast voor de tarieven. Het college van burgemeester en schepenen is vrij om tarieven te bepalen binnen de door de gemeenteraad vastgestelde vork. Ook in dat geval kan de gemeenteraad het college machtigen om vrijstellingen of verminderingen toe te kennen aan vooraf bepaalde categorieën.

Het college kan de overgedragen bevoegdheid zelf verder delegeren.

1.4 Wettelijke beperkingen van de gemeentelijke fiscale bevoegdheid

1.4.1 Beperkingen in de belastbare materie

1. Door de wet van 18 juli 1860 tot afschaffing van octrooien mogen de gemeenten geen indirecte belastingen heffen op de invoer, uitvoer, doorvoer, opslag, productie en opdelving van goederen.
2. De meest verstrekkende wettelijke bepaling die de gemeentelijke belastingbevoegdheid beperkt, is wellicht artikel 464, 1° van het WIB 1992. Dit artikel verbiedt de lokale besturen om

opcentiemen te heffen op de verschillende inkomstenbelastingen (personenbelasting, vennootschapsbelasting, rechtspersonenbelasting, belasting van niet-inwoners) of om gelijkaardige belastingen te heffen op de grondslag of op het bedrag van die belastingen.

Op dit verbod bestaan echter een aantal uitzonderingen:

- Artikel 465 van het WIB 92 laat de gemeenten toe om een aanvullende belasting te vestigen op de personenbelasting.
 - Artikel 464/1, 1° van het WIB 92 machtigt de gemeenten tot het heffen van opcentiemen op de onroerende voorheffing (zie ook artikel 2.1.4.0.2., VCF).
 - Artikel 464/1, 2° van het WIB 92 maakt het mogelijk om opcentiemen te laten vestigen op andere gewestbelastingen (naast de onroerende voorheffing) die op het kadastraal inkomen gebaseerd zijn. Zo werden de gemeenten gemachtigd om opcentiemen te vestigen op de heffing ongeschikte en onbewoonbare woningen (artikel 2.5.4.0.2., VCF) en op de leegstandsheffing bedrijfsruimten (artikel 2.6.4.0.2., VCF).
3. Artikel 464, 2° van het WIB 92 laat de gemeenten niet toe belastingen te heffen op vee.
 4. Artikel 42 van het WIGB verbiedt de provincies, de agglomeraties en de gemeenten opcentiemen te heffen op de verkeersbelasting of enigerlei belasting op voertuigen. Het Vlaamse Gewest heft ten voordele van de gemeenten wel een opdecim op de verkeersbelasting. De toepasselijke bepalingen zijn te vinden in hoofdstuk 2 van titel 2 van de VCF (o.m. artikel 2.2.4.0.5.).

Artikel 107 van het WIGB laat de gemeenschappen, de gewesten, de provincies, de agglomeraties en de gemeenten ook niet toe om opcentiemen te heffen op de belasting op de inverkeerstelling. De toepasselijke bepalingen zijn te vinden in hoofdstuk 3 van titel 2 van de VCF (onder meer artikel 2.3.4.2.2.).
 5. Artikel 2.12.4.0.2 van de VCF verbiedt gemeentebelastingen op spelen en weddenschappen. Een uitzondering daarop vormen de agentschappen voor weddenschappen op paardenrennen die gelopen worden in het buitenland. Die aangelegenheid komt aan bod in hoofdstuk 3.
 6. Artikel 2.13.4.0.2 van de VCF verbiedt gemeentebelastingen op automatische ontspanningstoestellen.
 7. De wet van 28 januari 1975 verbiedt gemeenten een vergoeding te vragen voor het vervoer van lijken over het grondgebied van de gemeente als daar geen dienst van de gemeente tegenover staat (zie punt 3.18 Lijkbezorging).

1.4.2 Beperkingen ten aanzien van belastingplichtigen

1. Artikel 26 van de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales stelt intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (IGS) van rechtswege vrij van belastingen ten gunste van de staat, de gemeenten, de provincies en andere publiekrechtelijke rechtspersonen, met behoud van de toepassing van andere bestaande wetsbepalingen.

Er moet op gewezen worden dat deze vrijstelling steeds sterker onder druk komt te staan, onder andere sinds de beslissing van de federale wetgever om intergemeentelijke samenwerkingsverbanden niet langer automatisch vrij te stellen van de vennootschapsbelasting.

2. Sommige overheidsinstellingen zijn vrijgesteld van alle gemeente- en provinciebelastingen door hun oprichtingswet of door de oorspronkelijke oprichtingswet van de overheidsinstelling die de huidige instelling voorafging: de NMBS-holding, Infrabel, Skeyes (vroeger Belgocontrol), de RSZ, de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie, het RIZIV, de RVA.
3. Een aantal openbare instellingen zijn door hun oprichtingswetten met de staat gelijkgesteld voor de toepassing van gemeente- en provinciebelastingen. Dat geldt voor het Fonds voor Arbeidsongevallen, het Fonds voor Beroepsziekten, de Rijksdienst voor Pensioenen, de Regie der Gebouwen, BPost, het Belgisch Instituut voor postdiensten en telecommunicatie, de VRT, de RTBF.
4. Sommige overheidsinstellingen zijn door hun oprichtingswetten alleen vrijgesteld van belastingen die rechtstreeks verband houden met hun activiteiten: de Vlaamse Vervoermaatschappij (De Lijn), de TEC en MIVB, de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (De Watergroep), de Vlaamse sociale huisvestingsmaatschappijen, de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen.
5. Diplomatieke en consulaire zendingen en hun agenten genieten een bijzonder fiscaal statuut dat geregeld is in de Verdragen van Wenen⁶. De fiscale vrijstellingen gaan erg ver maar ze zijn functioneel. Dat wil zeggen dat ze werden toegekend om de zelfstandige werking van de zendingen te vrijwaren:
 - voor gebouwen: de gebouwen van de zending en de ambtswoning van het hoofd van de zending zijn vrijgesteld van alle landelijke, gewestelijke en gemeentelijke belastingen. Alleen belastingen of rechten voor de vergoeding van verstrekte diensten zijn verschuldigd (bijvoorbeeld huisvuilbelasting);

⁶ Verdrag van 18 april 1961 inzake diplomatiek verkeer, geratificeerd bij de wet van 30 maart 1968, in het bijzonder artikel 23, 34 en 37. Het Verdrag van 1961 wordt analoog toegepast op de zendingen (zetels) van internationale organisaties, andere dan de Europese Unie en de Verenigde Naties, op voorwaarde dat die organisaties met België een verdrag sluiten over het rechtstatuut van hun zending en het personeel ervan (een zogenaamd zetelakkoord). Verdrag van 24 april 1963 inzake consulaire verkeer, geratificeerd bij de wet van 17 juli 1970, in het bijzonder artikel 32 en 49.

- voor diplomatieke ambtenaren: vrijstelling van alle zakelijke en persoonlijke belastingen, dus zowel van federale, gewestelijke, provinciale als gemeentebelastingen. Die vrijstelling geldt ook voor inwonende gezinsleden.
6. Euroambtenaren en personeelsleden van de Europese Gemeenschap genieten ook een bijzonder fiscaal statuut⁷. Zowel diplomatieke en consulaire agenten als Euroambtenaren en personeelsleden van de Europese Gemeenschap genieten de exceptie van fiscale woonplaats. Dat geldt ook voor de personeelsleden van de meeste andere internationale organisaties die gelijkaardige bepalingen vastleggen in hun oprichtingsstatuten. De exceptie van fiscale woonplaats geldt ook voor inwonende gezinsleden die geen eigen beroepswerkzaamheden hebben. Die exceptie betekent dat die ambtenaren en personeelsleden voor de inkomstenbelastingen geen rijksinwoners zijn, dus niet onderworpen zijn aan de personenbelasting, noch aan de aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting. Ze zijn ook niet onderworpen aan andere persoonlijke belastingen, zoals de algemene provinciebelastingen of algemene gemeentebelastingen, de belasting op honden, op luxepaarden, ... De woning waar ze feitelijk verblijven in België, geldt als hun feitelijke hoofdverblijfplaats en kan derhalve niet als een tweede verblijf aangemerkt worden.
7. Euroambtenaren, ambtenaren van andere internationale instellingen en diplomatieke en consulaire agenten zijn op gemeentelijk niveau wel onderworpen aan:
- de onroerende voorheffing en de gemeentelijke en provinciale opcentiemen erop, voor hun privé-eigendommen in België;
 - indirecte belastingen en retributies die een vergoeding voor een geleverde prestatie zijn. De voornaamste gemeentebelasting is de huisvuilbelasting. Andere mogelijke gemeentebelastingen zijn die op de afgifte van vergunningen, op het sluikestorten, op de verspreiding van niet-geadresseerd drukwerk,...

1.5 Elementen van het belastingreglement

Een belastingreglement moet minstens de volgende gegevens bevatten:

1. het belastbaar feit of de belastbare grondslag (bijvoorbeeld het uitoefenen van een bedrijfsactiviteit, het beschikken over een tweede verblijf ...);
2. het aanslagjaar (of de aanslagjaren) waarop de belasting betrekking heeft;
3. de aanwijzing van de belastingplichtige (de eigenaar, de houder, de exploitant, ...);
4. de aanslagvoet en de berekeningsbasis: x euro forfaitair, per toestel, per woning, per m², ...;

⁷ Dat statuut is geregeld in het protocol betreffende de voorrechten en immuniteiten van de Europese Gemeenschappen, gevoegd bij het Verdrag tot instelling van een Raad en een Commissie die de Europese Gemeenschappen gemeen hebben, ondertekend in Brussel op 8 april 1965 en goedgekeurd bij de Wet van 13 mei 1966. Vooral de artikelen 13 en 14 van het protocol zijn in dat verband relevant.

5. de wijze van inning: door middel van kohieren of contant.

Vrijstellingen of verminderingen die in het reglement toegekend worden, moeten verenigbaar zijn met de aard en het doel van de belasting. Als ze niet van rechtswege verleend zijn, moet de motivering van die vrijstellingen of verminderingen altijd te achterhalen zijn. Dit gebeurt bij voorkeur rechtstreeks en expliciet in het overwegende gedeelte van het reglement, of kan volgens het Hof van Cassatie eventueel ook te vinden zijn in het administratieve dossier bij de belasting of voortvloeien uit de aard of de context van de belasting.

Een sjabloon voor de opmaak van een belastingreglement vindt u op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>

1.6 Online bekendmakingsplicht en meldingsplicht aan de toezichthoudende overheid

De belastingreglementen en retributiereglementen worden online bekendgemaakt op de gemeentelijke webtoepassing⁸. Werd aan het college van burgemeester en schepenen een machtiging verleend om de tarieven van een retributie vast te stellen, dan moeten zowel het delegatiebesluit van de gemeenteraad als het collegebesluit tot vaststelling van de tarieven gepubliceerd worden. Omwille van de transparantie en de duidelijkheid moet behalve loutere wijzigingsbesluiten ook altijd de geactualiseerde en gecoördineerde versie van geldende belastingreglementen en retributiereglementen online raadpleegbaar zijn⁹.

Die publicatie moet gebeuren binnen tien dagen nadat een reglement aangenomen is, met vermelding van zowel de datum waarop het reglement goedgekeurd werd als de datum van bekendmaking op de gemeentelijke webtoepassing¹⁰. De bekendmaking van de reglementen moet ook blijken uit de aantekening in een gedateerd en chronologisch genummerd register dat op zijn minst de volgende vermeldingen bevat (artikel 288 DLB; artikel 4, vierde lid BVR van 20 april 2018):

- 1° het orgaan dat het reglement heeft aangenomen;
- 2° de datum van het reglement;
- 3° het onderwerp van het reglement;
- 4° de datum van bekendmaking.

Voor het overige worden geen vormvereisten aan het register gesteld. Het kan zowel op papier als digitaal opgemaakt worden.

⁸ Artikel 286, §1, 1° van het DLB.

⁹ Artikel 1, 4° en artikel 2 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 2018 betreffende de bekendmaking en raadpleegbaarheid van besluiten en stukken van het lokaal bestuur, betreffende de wijze waarop de reglementen en verordeningen van het lokaal bestuur worden bijgehouden in het register en betreffende de raadpleegbaarheid van de besluiten van de politiezones en hulpverleningszones.

¹⁰ Artikel 287, eerste en tweede lid van het DLB.

De reglementen treden in werking op de vijfde dag na hun publicatie, tenzij anders werd bepaald¹¹. Het spreekt vanzelf dat een reglement nooit tegenstelbaar kan zijn dan na zijn bekendmaking.

Alle belasting- en retributiereglementen, alsook de gecoördineerde versie, blijven minstens online raadpleegbaar voor de duur dat ze geldig zijn¹².

Voor de uitoefening van het bestuurlijk toezicht, brengt de gemeenteverheid de toezichthoudende overheid dezelfde dag nog op de hoogte van de publicatie¹³.

1.7 Algemene aandachtspunten en aanbevelingen

De gemeente houdt bij de vestiging van haar belastingen rekening met een aantal beleidsmatige, juridische en administratief-bestuurlijke principes.

1.7.1. Aandachtspunten van beleidsmatige aard

Beleidsdoelmerk

Naast het financiële hoofddoel kan een gemeentebelasting een beleidsmatig neven doel hebben. Hoge belastingtarieven kunnen erop gericht zijn om onwenselijk gedrag te ontmoedigen, terwijl wenselijk gedrag aangemoedigd kan worden via belastingverminderingen en -vrijstellingen.

Te denken valt bijvoorbeeld aan fiscale gunstmaatregelen wanneer de belastingplichtige inzet op duurzaamheid, energiezuinigheid of schone energiebronnen. Zo kan bijvoorbeeld een gemeentelijk reglement dat bedrijfsoppervlaktes belast de ruimte vrijstellen die wordt ingenomen door installaties voor hernieuwbare energie ten dienste van de bedrijfsuitvoering.

Belangrijk is dat een belasting in wezen geen bestraffend karakter heeft en zeker nooit in de plaats gesteld mag worden van eventuele wettelijke sancties. Een belasting kan geheven worden op feiten of gedragingen die de belastingheffende overheid meer laakbaar vindt dan andere, maar is niet bedoeld om inbreuken te bestraffen op een voorschrift. Daarvoor kan de gemeente eventueel gemeentelijke administratieve sancties (GAS) opleggen, voor zover nog niet reeds door of krachtens een wet of decreet straffen of administratieve sancties voor de inbreuk bepaald zijn. De gemeente kan eventueel anticiperen op een ongewenste maatschappelijke weerslag die de belasting meebrengt door een voorafgaandelijk onderzoek te voeren (zie hieronder).

¹¹ Artikel 288, eerste lid van het DLB.

¹² Artikel 2, §1, 2° van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 april 2018 betreffende de bekendmaking en raadpleegbaarheid van besluiten en stukken van het lokaal bestuur, betreffende de wijze waarop de reglementen en verordeningen van het lokaal bestuur worden bijgehouden in het register en betreffende de raadpleegbaarheid van de besluiten van de politiezones en hulpverleningszones.

¹³ Artikel 330, eerste lid van het DLB.

Verantwoorde en evenredige heffingen

Het is een zaak van de gemeente om de gemeentelijke belastingdruk billijk en evenredig te spreiden over de belastingplichtigen. De fiscale druk moet draaglijk zijn voor zowel de ondernemingen als de particulieren die een band hebben met de gemeente. De gemeente waakt daarom over het aantal belastingen dat in de gemeente geheven wordt en over de redelijkheid van de gehanteerde tarieven, rekening houdend met het doel van de belasting.

Eventueel kan bij de invoering van een nieuwe belasting of belangrijke wijzigingen aan een bestaand reglement in een *voorafgaand onderzoek* (ook wel bekend als onderzoek *de commodo et incommodo* of onderzoek *van baat en kommen*) gepeild worden naar de opmerkingen en bezwaren van (potentiële) belastingplichtigen.

Een voorafgaand onderzoek wordt aangekondigd met vermelding van de wijze, de plaats en de uiterste datum waarop bezwaren en opmerkingen geformuleerd kunnen worden. Opdat het onderzoek geen lege doos zou zijn, moet de termijn om te reageren ruim genoeg zijn. Een minimumduur van 15 dagen is noodzakelijk.

Het onderzoek wordt afgesloten door een proces-verbaal van sluiting, waarna de gemeenteraad beraadslaagt over de ingediende bezwaren en het definitieve reglement vaststelt. Belangrijk is dat het voorafgaand onderzoek niet bindend is. De gemeenteraad kan zich over de ingediende opmerkingen en bezwaren beraden, maar hoeft zich niet te verantwoorden wanneer ze die uiteindelijk naast zich neerlegt. Gemakshalve kan in het reglement een clause opgenomen worden die bepaalt dat de belasting definitief wordt als tijdens het onderzoek geen opmerkingen of bezwaren werden ingediend.

Twee belangrijke stabiele belastingen die al in grote mate de gemeentelijke fiscaliteit bepalen, zijn de aanvullende belasting op de personenbelasting en de opcentiemen op de onroerende voorheffing. Die belastingen hebben de volgende voordelen:

- ze hebben een breed draagvlak;
- ze bieden een belangrijke belastingopbrengst voor de gemeente;
- ze houden rekening met de draagkracht van de belastingplichtigen, doordat in de basisheffing sociale correcties verwerkt zijn;
- de inningskosten zijn laag voor de gemeente, doordat aanvullende belastingen samen met de hoofdbelasting geïnd worden door de bevoegde overheid;
- eventuele bezwaren worden samen met de hoofdbelasting behandeld door de overheid die de hoofdbelasting int;
- voor beide belastingen geldt een voorschottensysteem, waardoor de gemeentelijke thesaurie minder afhankelijk is van het inkohieringsritme door de centrale overheden.

Aanvullende belastingen hebben echter ook nadelen. Het belangrijkste is dat de gemeente per definitie de gevolgen ondervindt van fiscale ingrepen door de centrale overheden.

Bedrijfsvriendelijkheid

Bedrijfsvriendelijke belastingen zijn verantwoord naargelang van de plaatselijke omstandigheden en ten aanzien van de (draagkracht van de) plaatselijke ondernemers, staan in verhouding tot de dienstverlening vanwege de gemeente en veroorzaken een minimum aan administratieve lasten.

Nieuwe belastingen of belastingverhogingen ten laste van bedrijven worden het best ruim vooraf aangekondigd zodat bedrijven, indien gewenst, op de nieuwe belasting of wijziging kunnen anticiperen en tijdig rekening kunnen houden met extra kosten.

1.7.2. Aandachtspunten van juridische aard

Eenjarigheidsbeginsel

Anders dan bij de federale en gewestbelastingen is de jaarlijkse vaststelling van een gemeentelijk belastingreglement niet verplicht. De gemeentelijke reglementen kunnen een looptijd hebben van meerdere jaren. Aan de belastingreglementen wordt jaarlijks uitvoering gegeven door de inschrijving van de overeenkomstige kredieten in het meerjarenplan.

Toch is het wenselijk om de geldigheidsduur van de belastingreglementen beperkt te houden en de gemeentelijke legislatuur niet langer dan één jaar te laten overschrijden.

De gemeenteraad kan via een nieuwe beslissing altijd een wijziging aanbrengen aan een belastingreglement dat voor verschillende jaren was vastgesteld, ook al is de geldigheidsduur nog niet verstreken.

Gelijkheidsbeginsel

Het gelijkheidsbeginsel bestaat in de Grondwet als een algemeen beginsel (artikel 10 en 11), maar wordt inzake fiscaliteit nog eens bevestigd in artikel 172 van de Grondwet.

Het gelijkheidsbeginsel *in fiscalibus* houdt in dat gelijke toestanden op dezelfde manier belast worden, terwijl ongelijke toestanden een onderscheiden behandeling vergen. Het maken van onderscheiden belastingcategorieën is toegestaan als dat onderscheid objectief en redelijk verantwoord is, gelet op de aard en het doel van de belasting. Die objectieve en redelijke verantwoording kan expliciet blijken uit (bij voorkeur) het belastingreglement zelf of uit het administratieve dossier dat aan de vestiging van de belasting voorafging, of zou desnoods afgeleid moeten kunnen worden uit de aard van de gemaakte differentiatie of uit de context van het belastingreglement.

Beginselen van behoorlijk bestuur

De tarieven en modaliteiten van het belastingreglement moeten redelijk en evenredig zijn ten aanzien van de belastingplichtigen. Van de belastingheffende overheid worden voor het overige een houding en reglementen verwacht die consequent en in redelijke mate voorspelbaar zijn (vertrouwensbeginsel) en die rechtsmatig en schappelijk zijn (billijkheidsbeginsel). Eenzelfde overheid mag dezelfde grondslag ook niet tweemaal in hetzelfde aanslagjaar aan dezelfde belasting of aan belastingen met hetzelfde doel onderwerpen (*non bis in idem in fiscalibus*).

1.7.3. Aandachtspunten van administratief-bestuurlijke aard

Rendement

De opbrengst van de belasting moet minstens opwegen tegen de verwachte invorderingskosten van de belasting, met inbegrip van de mogelijke kosten van bezwaarbehandeling, herinneringen en gerechtelijke geschillen.

Gedragsturende belastingen zijn uiteraard toegelaten, maar het kan niet de bedoeling zijn dat een belasting de gemeente meer kost dan dat ze haar (rechtstreeks of onrechtstreeks) opbrengt.

Transparantie en duidelijkheid van de regelgeving

Belasting- en retributiereglementen moeten bekendgemaakt worden op de gemeentelijke webtoepassing. Het spreekt voor zich dat de tekst van een reglement duidelijk moet zijn voor de belastingplichtige. Veelvuldige wijzigingen kunnen de verstaanbaarheid van een tekst in het gedrang brengen. Daarom moeten ook altijd de geactualiseerde en gecoördineerde versies van de belasting- en retributiereglementen op de webtoepassing bekendgemaakt worden (zie ook punt 1.6 Online bekendmakingsplicht).

Bijzondere aandacht moet gaan naar indexaanpassingen: bij een indexaanpassing van de tarieven moet duidelijk vermeld worden welke index en welke referentieperiode gehanteerd worden.

Uniformiteit

Voor de belastingplichtigen is het niet altijd logisch dat belastingen sterk verschillen van de ene tot de andere gemeente. Dat is zeker zo voor belastingplichtige bedrijven die soms voor eenzelfde activiteit belastbaar zijn in verschillende gemeenten. Daarom is eenvormigheid tussen de belastingreglementen soms wenselijk, weliswaar met respect voor de lokale fiscale autonomie en met ruimte voor lokaal maatwerk.

Voor een beperkt aantal gemeentebelastingen heeft het Agentschap Binnenlands Bestuur modelreglementen opgesteld, waarvan het gebruik door de lokale besturen wordt aanbevolen. Deze modelreglementen zijn beschikbaar op de webstek van het Agentschap:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten><http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>.

2. DE VESTIGING, DE INVORDERING EN DE GESCHILLENPROCEDURE

De vestiging, de invordering en de geschillenprocedure zijn geregeld door het decreet van 30 mei 2008. Een gecoördineerde versie van het decreet vindt u in de Vlaamse Codex; www.codex.vlaanderen.be.

2.1 De vestiging

2.1.1 De aangifteplicht

Alleen een belastingreglement voor kohierbelastingen kan voorzien in een verplichting van aangifte¹⁴. Het belastingreglement bepaalt de voorwaarden waaronder en de termijn waarbinnen de aangifte ingediend moet zijn.

2.1.2 De ambtshalve vestiging

Wordt de aangifte niet, laattijdig of niet correct ingediend volgens de gegevens waarover de gemeente beschikt, dan loopt de belastingplichtige het risico dat de gemeente overgaat tot de ambtshalve vestiging van de belasting. In sommige gevallen vormt de ambtshalve vestiging van de belasting een verplichting voor de gemeente die in een aangifteplicht had voorzien, in andere gevallen is het louter een mogelijkheid voor de gemeente¹⁵:

- Is de aangifte onjuist, onvolledig of onnauwkeurig of werd helemaal geen aangifte gedaan, dan is de gemeente verplicht om de belasting ambtshalve te vestigen.
- Werd de aangifte laattijdig (maar correct en nog vóór 30 juni van het jaar volgend op het aanslagjaar¹⁶) ingediend, dan kan de gemeente desgewenst afzien van de ambtshalve vestiging.

In dat geval wordt een 'gewone' aanslag gevestigd en hoeven de procedurele verplichtingen die gepaard gaan met een ambtshalve vestiging niet nageleefd te worden.

De keuzevrijheid van de gemeente om al of niet af te zien van de ambtshalve vestiging, hangt af van de 'noodwendigheden van het geval'¹⁷. Het college van burgemeester en schepenen neemt hiervoor formeel en geval per geval een gemotiveerde beslissing.

Essentieel is dat, als het gemeentebestuur overgaat tot een ambtshalve aanslag, ook de procedurele aspecten die daaraan verbonden zijn, moeten worden nageleefd. Die zijn bedoeld

¹⁴ Artikel 4, §4 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

¹⁵ Het Hof van Cassatie sprak zich verschillende keren uit over deze kwestie, zie Cass. 16 juni 2016, F.14.0218.N; Cass. 27 januari 2011, F.09.0154.F; Cass. 15 oktober 2010, F.09.0148.N; Cass. 11 maart 2010, F.09.0069.N.

¹⁶ Artikel 4, §3, eerste lid van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

¹⁷ *Parl.St.*, VI.Parl. 2007-08, nr. 1585/1, Ontwerp van decreet betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

om de belastingplichtige voldoende rechtswaarborgen te bieden, wat belangrijk is omdat de ambtshalve aanslag gepaard kan gaan met een belastingverhoging.

Het decreet van 30 mei 2008 bepaalt dat de ambtshalve ingekohierde belasting verhoogd kan worden met niet meer dan het dubbele van de belasting. Wanneer het belastingreglement in een belastingverhoging voorziet, spreekt het voor zich dat de maatregel in voorkomend geval toepassing moet krijgen. De lokale fiscus kan dus niet opteren om de belastingverhoging niet toe te passen.

De verhoging en de berekeningswijze ervan moeten uitdrukkelijk opgenomen zijn in het belastingreglement¹⁸. Het is wenselijk om gedifferentieerde verhogingen vast te stellen die toegepast worden al naargelang de ernst en de frequentie van de overtreding.

De verhoging is een administratieve maatregel, geen boete. Een dading is niet mogelijk.

De verhoging wordt ingekohierd samen met de ambtshalve belasting, op eenzelfde kohierartikel. De belasting en de belastingverhoging kunnen voor de duidelijkheid als afzonderlijke bedragen vermeld worden in het kohier.

Ook boekhoudkundig worden de belasting en de daarmee samenhangende belastingverhoging samen verwerkt. Eventuele verwijl- en moratoriuminteressen worden ook op de verhoging toegepast.

2.2 De invordering

Het decreet van 30 mei 2008 maakt een onderscheid tussen contantbelastingen en kohierbelastingen¹⁹.

2.2.1 Contantbelastingen

Contantbelastingen worden contant geïnd tegen afgifte van een betalingsbewijs²⁰.

Het bezwaarschrift tegen een contantbelasting moet worden ingediend binnen een termijn van drie maanden, te rekenen vanaf de datum waarop de belasting in principe moet worden geïnd²¹. Het decreet van 30 mei 2008 verplicht niet om die regels en gegevens te vermelden op de uitnodiging tot betaling of op het ontvangstbewijs dat uitgereikt wordt na de vestiging van een contantbelasting. Nochtans is het aangeraden om ook voor een contantbelasting schriftelijk mee

¹⁸ Artikel 7, §2 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

¹⁹ Artikel 4 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

²⁰ Artikel 4, §1 en §7 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

²¹ Artikel 9, §1 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

te delen binnen welke termijn en bij welke instantie bezwaar kan worden ingediend, inclusief de mogelijkheid voor de betrokkene om zijn hoorrecht uit te oefenen.

Voor kohierbelastingen moeten de bovenvermelde gegevens wel worden opgenomen op het aanslagbiljet.

Als de contantbelasting niet kan worden geïnd, wordt de belasting een kohierbelasting²². Ze wordt dan opgenomen in een kohier en krijgt vanaf dan alle kenmerken van een kohierbelasting, met inbegrip van een betalingstermijn van twee maanden na de verzending van het aanslagbiljet en een bezwaartermijn van drie maanden vanaf de derde dag die volgt op de verzending van het aanslagbiljet of vanaf de kennisgeving van de aanslag.

2.2.2 Kohierbelastingen

2.2.2.1 Elementen van het kohier

Het kohier is een authentieke akte en de wettelijke titel voor de invordering van de belasting. Het moet dus alle elementen bevatten die noodzakelijk zijn om de belastingschuld en de belastingplichtige onbetwistbaar te kunnen identificeren. Het decreet van 30 mei 2008 vermeldt de volgende verplichte gegevens²³:

1. de naam van de gemeente die de belasting heeft gevestigd;
2. de voornaam en de achternaam of de maatschappelijke benaming en het adres van de belastingplichtige;
3. de datum en benaming van het reglement op basis waarvan de belasting is gevestigd;
4. het belastbaar feit, de berekening en het bedrag van de belasting, evenals het aanslagjaar waarop de belasting betrekking heeft;
5. het nummer van het kohierartikel;
6. de datum van uitvoerbaarverklaring van het kohier.

De kohieren worden door het college van burgemeester en schepenen vastgesteld en uitvoerbaar verklaard uiterlijk op 30 juni van het jaar dat volgt op het aanslagjaar. Als de belasting ambtshalve gevestigd moet worden bij gebrek aan een tijdige, correcte aangifte vanwege de belastingplichtige, heeft het college drie jaar de tijd vanaf 1 januari van het aanslagjaar om de belasting in te kohieren, of zelfs nog twee jaar langer wanneer de belastingplichtige bedrieglijk gehandeld heeft of met het oogmerk om te schaden.

De financieel directeur zorgt zonder uitstel voor de verzending van de aanslagbiljetten, zonder kosten voor de belastingschuldige²⁴.

²² Artikel 4, §7 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

²³ Artikel 4, §2 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

²⁴ Artikel 4, §3 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

2.2.2.2 Elementen van het aanslagbiljet

Het aanslagbiljet is het communicatiemiddel tussen de overheid en de belastingplichtige. Het moet alle noodzakelijke gegevens bevatten om de belastingschuldige toe te laten te voldoen aan zijn betaalplicht en om eventueel gebruik te maken van zijn bezwaarrecht.

Het aanslagbiljet verwijst naar het belastingkohier als uitvoerbare titel en bevat om te beginnen alle elementen vermeld op het kohier, die aangeven waarom de belasting ten aanzien van de belastingplichtige is gevestigd (zie [2.2.2.1 Elementen van het kohier](#)).

Daarnaast doet de verzending van het aanslagbiljet de betalingstermijn van de belasting ingaan. Daarom vermeldt het aanslagbiljet ook²⁵:

1. de verzendingsdatum van het aanslagbiljet;
2. de uiterste betalingsdatum;
3. de termijn waarbinnen een bezwaarschrift kan worden ingediend, de benaming, het adres en de contactgegevens van de instantie die bevoegd is om het bezwaarschrift te ontvangen, evenals de vermelding dat de belastingplichtige of zijn vertegenwoordiger die gehoord wil worden, dat uitdrukkelijk moet vragen in het bezwaarschrift.
Als het college van burgemeester en schepenen voorziet in de mogelijkheid om op een digitale manier bezwaar in te dienen, moet het aanslagbiljet de digitale kanalen vermelden die daarvoor kunnen worden gebruikt²⁶.

Het reglement of een samenvatting van het reglement op basis waarvan de belasting is gevestigd, wordt op het aanslagbiljet afgedrukt of wordt als bijlage bij het aanslagbiljet gevoegd.

Door de verwijzing naar het Wetboek Inkomstenbelastingen in het decreet van 30 mei 2008, bezitten de lokale besturen de mogelijkheid om hun aanslagbiljetten digitaal te versturen naar belastingplichtigen die dat wensen²⁷. Hiervoor is vereist dat het gebruikte systeem de privacy van de belastingplichtigen voldoende waarborgt.

2.2.2.3 Boekhoudkundige verwerking en betaling

De rechten die vastgesteld zijn in de kohieren, worden boekhoudkundig verbonden aan de ontvangsten van het financieel boekjaar waarin ze uitvoerbaar werden verklaard²⁸.

²⁵ Artikel 4, §3 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

²⁶ Artikel 9 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

²⁷ Artikel 302 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992.

²⁸ Artikel 4, §5 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

De kohierbelasting moet worden betaald binnen twee maanden na de verzending van het aanslagbiljet²⁹. Daarna onderneemt de financieel directeur stappen om de openstaande schuld gedwongen in te vorderen.

2.2.3 Gedwongen invordering

Gemeentelijke schuldvorderingen worden niet altijd binnen de vervaltermijn betaald. De financieel directeur is ertoe gehouden om achterstallige schuldvorderingen desnoods gedwongen in te vorderen, vanuit zijn zorg en verantwoordelijkheid voor het debiteurenbeheer (artikel 177, eerste lid, 2°, DLB). Dit geldt zowel voor fiscale als voor niet-fiscale vorderingen zoals bijvoorbeeld een retributie.

In grote lijnen loopt de gedwongen invordering van een schuld altijd volgens hetzelfde stramien: er wordt een aanmaning tot betaling gestuurd en de gerechtsdeurwaarder wordt ingeschakeld of eventueel volgt een optreden in rechte.

De gedwongen invordering van een fiscale schuld wordt geregeld in het WIB 1992. Voor niet-fiscale schulden geldt de regeling in artikel 177 van het DLB.

Gedwongen invordering van belastingen

Via de verwijzingsregeling in artikel 11 van het decreet van 30 mei 2008, wordt het WIB 1992 gevolgd om de schuldenaar van een achterstallige belastingschuld aan te manen tot betaling en de betaling eventueel af te dwingen.

Na het verstrijken van de betaaltermijn van twee maanden, stuurt de financieel directeur een herinneringsbrief aan de belastingschuldige. Deze herinneringsbrief kan ten vroegste tien dagen vanaf de eerste dag na het verstrijken van de betaaltermijn verstuurd worden (artikel 298 WIB 1992). De verzending mag, maar hoeft niet aangetekend te gebeuren. Het bestuur dat daarvoor kosten wil aanrekenen aan de belastingschuldige, neemt hiervoor een bepaling op in zijn belastingreglementen of stemt daarvoor een afzonderlijk retributiereglement.

Als de belastingschuldige geen gevolg geeft aan de betalingsherinnering, zal hij tot betaling gedwongen worden. De financieel directeur kan de belastingschuldige rechtstreeks laten vervolgen via de tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder, die een dwangbevel betekent en beslagleggingen en verkopen regelt (artikel 148 en verder KB WIB 1992), of onrechtstreeks via een verhaalrecht tegen derden, al of niet met tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder (artikelen 147, 164 en 165 KB WIB 1992).

²⁹ Artikel 4, §6 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

Sowieso is een eerste middel van tenuitvoerlegging pas mogelijk na het verstrijken van één maand vanaf de derde werkdag die volgt op de dag van de verzending van de herinneringsbrief aan de belastingschuldige (artikel 298 WIB 1992).

Het kohier vormt de uitvoerbare titel op basis waarvan de tenuitvoerlegging mogelijk is zonder een gerechtelijke tussenkomst. De vervolgingskosten komen toe aan de gerechtsdeurwaarder en vallen in principe rechtstreeks ten laste van de belastingschuldige (zie artikel 173 en 174 KB WIB 1992). Op de nalatige belasting zijn bovendien nalatigheidinteressen verschuldigd (artikel 414 WIB 1992).

Gedwongen invordering van retributies

Artikel 177, tweede lid DLB, verschaft de financieel directeur de mogelijkheid om een dwangbevel te laten uitvaardigen voor de invordering van achterstallige niet-fiscale schuldvorderingen, waaronder retributies.

Voorwaarde daarvoor is dat de schuld zeker en vaststaand, opeisbaar en onbetwist is, en dat de schuldenaar vooraf aangemaand is op de wijze die vermeld is in artikel 177, derde lid DLB. De administratieve kosten voor de betalingsaanmaning zijn ten laste van de schuldenaar en kunnen mee ingevorderd worden via het dwangbevel. De aangerekende administratieve kosten moeten realistisch en redelijk zijn.

Het college van burgemeester en schepenen verschaft het dwangbevel een uitvoerbare titel. Vervolgens is het de gerechtsdeurwaarder die het dwangbevel betekent en beslagleggingen en verkopeningen regelt, ten vroegste één maand na de betekening van de beslissing (artikel 1495 Ger.W). De kosten van de tenuitvoerlegging vallen ten laste van de nalatige schuldenaar (artikel 1024 Ger.W).

De schulden van een publieke rechtspersoon kunnen nooit via een dwangbevel worden ingevorderd (artikel 177, vierde lid DLB).

2.2.4 Controle- en onderzoeksmogelijkheden

Het college van burgemeester en schepenen kan aan personeel van de gemeente controle- en onderzoeksbevoegdheden verlenen in uitvoering van een belastingverordening³⁰. De betrokken personeelsleden worden hiertoe speciaal gemachtigd en beschikken over een afgebakend pakket aan controle- en onderzoeksbevoegdheden, die ze ook slechts mogen aanwenden voor het doel waarvoor ze verleend zijn. Alleen de financieel directeur komt niet in aanmerking om de bijzondere controles en onderzoeken bedoeld in artikel 6 van het decreet van 30 mei 2008 uit te voeren.

³⁰ Artikelen 5, 6 en 7 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

Bijzonder is dat de controle- en onderzoeksbevoegdheden van de aangestelde personeelsleden niet alleen tegenstelbaar zijn aan de belastingplichtige zelf, maar ook aan derden die de gewenste informatie kunnen verschaffen, en zich zelfs uitstrekken buiten het grondgebied van de eigen gemeente.

Tot de bevoegdheden van de aangestelde personeelsleden behoren onder meer:

- de controle en het onderzoek van boeken en bescheiden;
- een toegangsrecht tot al dan niet bebouwde onroerende goederen die een belastbaar element kunnen vormen of bevatten of waar een belastbare activiteit wordt uitgeoefend;
- een beperkt toegangsrecht tot particuliere woningen of bewoonde lokalen (alleen tussen vijf uur 's morgens en negen uur 's avonds, en enkel na machtiging van de politierechter, tenzij vrije toegang tot de woning of de lokalen wordt verleend).

Daarnaast kan de gemeenteraad de functie van gemeenschapswacht-vaststeller in het leven roepen en de bevoegdheid verlenen om vaststellingen te doen die aanleiding geven tot het vestigen van een belasting of het vragen van een retributie (artikel 3, §2 Wet van 15 mei 2007 tot instelling van de functie van gemeenschapswacht, tot instelling van de dienst gemeenschapswachten en tot wijziging van artikel 119bis van de nieuwe gemeentewet).

Let wel, de fiscale onderzoeksbevoegdheid van een gemeenschapswacht-vaststeller beperkt zich tot vaststellingen van onmiddellijk waarneembare toestanden van goederen op de openbare weg en op het openbaar domein. Afhankelijk van de lokale reglementering kan het bijvoorbeeld gaan over vaststellingen in het kader van betalend parkeren, inname van de openbare weg, de inrichting van horeca-terrassen, de plaatsing van marktkramen,...

Het proces-verbaal dat de aangestelde personeelsleden en gemeenschapswacht-vaststellers opmaken, heeft bewijskracht tot bewijs van het tegendeel. Beiden kunnen daarmee een bevoorrechte getuigenis leveren die de rechter niet naast zich kan neerleggen, tenzij de belastingplichtige anders aantoont.

2.2.5 Administratieve geldboete

Overtredingen van de bepalingen van het decreet van 30 mei 2008 en van de individuele belastingreglementen, kunnen bestraft worden met een administratieve geldboete³¹. De administratieve geldboete moet opgenomen zijn in het reglement en mag niet meer dan 500 euro bedragen.

De weigering om mee te werken aan een fiscale controle of de weigering om boeken of bescheiden voor te leggen, zijn voor de hand liggende voorbeelden van overtredingen. De administratieve boete kan ook opgelegd worden aan een derde die niet ingaat op het verzoek om medewerking van een personeelslid met onderzoeksbevoegdheden.

³¹ Artikel 8 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

Wanneer al een belastingverhoging opgelegd wordt voor een inbreuk op de aangifteplicht, mag voor diezelfde overtreding geen administratieve geldboete meer worden opgelegd. Dat is een veruitwendiging van het beginsel *non bis in idem*.

De administratieve geldboete wordt gevestigd en ingevorderd volgens dezelfde regels als die van toepassing zijn op kohierbelastingen³². De boete moet dus worden ingeschreven in een kohier, dat alle noodzakelijke gegevens voor identificatie bevat en op basis waarvan de overtreder een aanslagbiljet ontvangt. De administratieve geldboete moet betaald worden binnen twee maanden na de verzending van het aanslagbiljet. Ook het recht van bezwaar en de bezwaarprocedure zoals geregeld in het decreet van 30 mei 2008³³, zijn van toepassing. Het aanslagbiljet moet de regels meegeven voor het indienen van een geldig bezwaar en de nodige contactgegevens vermelden³⁴.

2.2.6 De verwijzingsregel naar het Wetboek van de Inkomstenbelastingen (WIB 92)

Artikel 11 van het decreet van 30 mei 2008 verwijst naar het WIB 1992 en zijn uitvoeringsbesluit voor de eerder technische aspecten van de vestiging en invordering.

De verwijzing geldt op voorwaarde dat de bepaling in kwestie in het WIB 1992 of zijn uitvoeringbesluit geen afbreuk doet aan de bepalingen van het decreet van 30 mei 2008 zelf en niet specifiek de belastingen op de inkomsten betreft.

2.3 De geschillenregeling

De geschillenprocedure is geregeld in artikel 9 en 10 van het decreet van 30 mei 2008. Ze is van openbare orde en kan zelfs door de belastingschuldige ingeroepen worden als ze niet opgenomen is in het gemeentelijk belastingreglement. Om dezelfde reden is het de gemeente niet toegestaan om af te wijken van de beschreven procedures.

De geschillenregeling geldt ook ten aanzien van derden aan wie een administratieve geldboete opgelegd werd wegens niet-verleende medewerking in het kader van een financiële controle of onderzoek.

2.3.1 Het indienen van het bezwaar

Voor de indiening van een bezwaar gelden de volgende regels:

³² De bepalingen van artikel 4, §2, §3 en §6 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen, zijn *mutatis mutandis* van toepassing.

³³ Artikel 9 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

³⁴ Artikel 4, §3 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

1. Het bezwaar wordt ingediend door de belastingschuldige of zijn vertegenwoordiger.
2. Het bezwaar wordt schriftelijk ingediend. Het wordt gemotiveerd en ondertekend.
Als het college van burgemeester en schepenen in die mogelijkheid voorziet, kan het bezwaar ook ingediend worden via een duurzame drager (elektronische informatiedrager, fax, e-mail, ...). De bevoegde overheid kan bijkomend opleggen dat daarvoor gebruik gemaakt wordt van een systeem dat identificatie en authenticatie garandeert, bijvoorbeeld de elektronische identiteitskaart of een token³⁵.
Het aanslagbiljet vermeldt de mogelijkheden en voorwaarden om bezwaar in te dienen en de precieze contactgegevens.
3. De bezwaartermijn bedraagt drie maanden, te rekenen vanaf de derde werkdag volgend op de datum van de verzending van het aanslagbiljet of vanaf de kennisgeving van de aanslag of vanaf de datum van de contante inning³⁶.

2.3.2 De administratieve fase van de bezwaarbehandeling

De gemeente organiseert zich als volgt voor de behandeling van het bezwaar:

1. De bevoegde overheid voor het behandelen van bezwaren tegen gemeentebelastingen is het college van burgemeester en schepenen. Het college oefent die bevoegdheid uit in de hoedanigheid van administratieve overheid³⁷.
2. Binnen vijftien kalenderdagen na de indiening van het bezwaar stuurt het college of een door het college aangesteld personeelslid de bezwaarindiener (en eventueel ook zijn vertegenwoordiger) een ontvangstmelding. De financieel directeur wordt mee op de hoogte gesteld, maar speelt verder geen rol in de bezwaarprocedure. De ontvangstmelding kan via een duurzame drager worden verstuurd³⁸.
3. Het college van burgemeester en schepenen of het voor de bezwaarbehandeling aangestelde personeelslid kan aanvullende informatie opvragen aan de bezwaarindiener en vaststellingen doen ter plaatse³⁹.
4. Op uitdrukkelijk verzoek van de bezwaarindiener of zijn vertegenwoordiger wordt een hoorzitting georganiseerd⁴⁰.

2.3.3 De hoorzitting

³⁵ Artikel 9, §1, derde lid van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

³⁶ Artikel 9, §1, tweede lid van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

³⁷ Artikel 9, §1 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

³⁸ Artikel 9, §2, eerste lid van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

³⁹ Artikel 6 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

⁴⁰ Artikel 9, §4 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

Alleen wanneer de belastingschuldige of zijn vertegenwoordiger daar in zijn bezwaarschrift om verzoekt, wordt hij fysiek gehoord⁴¹: De hoorzitting verloopt als volgt

1. het college van burgemeester en schepenen of het voor de bezwaarbehandeling aangestelde personeelslid deelt de bezwaarindiener of zijn vertegenwoordiger minstens vijftien kalenderdagen vóór de dag van de hoorzitting de datum en het uur van de hoorzitting mee. Die mededeling kan bij gewone brief, op elektronische wijze of zelfs telefonisch gebeuren. De bezwaarindiener of zijn vertegenwoordiger bevestigen het voorgestelde tijdstip ten minste zeven kalenderdagen vóór de hoorzitting. De bevestiging verloopt schriftelijk of via een duurzame drager.
2. De belastingschuldige of zijn vertegenwoordiger wordt gehoord door het college van burgemeester en schepenen, een lid van het college of het voor de bezwaarbehandeling aangeduide personeelslid.
3. De aanwezigen ondertekenen het pv van de hoorzitting.

2.3.4 De beslissing van het college

1. Bij het behandelen van het bezwaar treedt het college op als administratieve overheid. Dit impliceert dat het college geen uitspraak moet of kan doen over eventuele bezwaren die de wettigheid van het reglement betreffen. Het college kan het reglement niet buiten toepassing stellen op grond van artikel 159 van de Grondwet⁴².
2. De beslissingstermijn voor het college bedraagt zes maanden of negen maanden in het geval van een ambtshalve vestiging⁴³.
Dat zijn slechts termijnen van orde: redelijkerwijs moet de bevoegde overheid erin slagen om binnen die termijn een uitspraak te doen. Overschrijding ervan heeft alleen tot gevolg dat de belastingschuldige de betwisting aan de bevoegdheid van het college van burgemeester en schepenen kan onttrekken door ze voor te leggen aan de rechtbank van eerste aanleg⁴⁴.
3. De met reden omklede beslissing van het college wordt met een aangetekende brief betekend aan de belastingschuldige of zijn vertegenwoordiger. De aangetekende brief vermeldt de instantie waarbij de betrokkene beroep kan aantekenen tegen de beslissing van het college, met inbegrip van de in acht te nemen termijnen en vormen⁴⁵.
4. De financieel directeur wordt op de hoogte gebracht van de uitspraak van het college naar aanleiding van het bezwaar. Hij is immers belast met de invordering van de belasting of de

⁴¹ Artikel 9, §4 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

⁴² Artikel 159 van de Grondwet bepaalt: *“De hoven en rechtbanken passen de algemene, provinciale en plaatselijke besluiten en verordeningen alleen toe in zoverre zij met de wetten overeenstemmen”*.

⁴³ Artikel 9, §5, eerste lid van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

⁴⁴ Artikel 10 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

⁴⁵ Artikel 9, §5, derde lid van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

terugbetaling van onverschuldigde betalingen, en hij zorgt ook voor een passende boekhoudkundige verwerking .

2.3.5 De beroepsmogelijkheden⁴⁶

De uitputting van het administratieve bezwaar is een voorwaarde opdat de belastingschuldige of zijn vertegenwoordiger verdere gerechtelijke stappen tegen de belastingaanslag kan zetten⁴⁷.

In de aangetekende brief waarmee de beslissing van het college van burgemeester en schepenen naar aanleiding van het bezwaar meegedeeld wordt, wordt informatie verschaft over verdere beroepsmogelijkheden, inclusief de vorm waarmee en de termijn waarbinnen het beroep kan worden ingesteld. De beslissing van het college is onherroepelijk wanneer het gerechtelijke beroep niet tijdig ingesteld wordt.

1. De belastingschuldige of zijn vertegenwoordiger moet binnen drie maanden na de kennisgeving van de beslissing van het college van burgemeester en schepenen beroep aantekenen tegen die beslissing volgens de vormvoorschriften in artikel 1385 *decies* van het Gerechtelijk Wetboek.
Als het college geen beslissing genomen heeft, kan beroep ingesteld worden vanaf zes maanden na ontvangst van het administratieve beroep, of negen maanden bij een ambtshalve aanslag⁴⁸.
2. De bevoegde rechtbank is de rechtbank van eerste aanleg, al naargelang van het rechtsgebied:
 - Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg, hoofdzetel en burgerlijke sectie in Brussel, Quatre-Brasstraat 13, 2de verdieping, 1000 Brussel
 - rechtbank van eerste aanleg in Leuven, Ferdinand Smoldersplein 5, 3000 Leuven
 - rechtbank van eerste aanleg in Antwerpen, Bolivarplaats 20, 2000 Antwerpen
 - rechtbank van eerste aanleg in Hasselt, Parklaan 25 bus 2, 3500 Hasselt
 - rechtbank van eerste aanleg in Gent, Opgeëistenlaan 401A, 9000 Gent
 - de rechtbank van eerste aanleg in Brugge, Kazernevest 3, 8000 Brugge.
3. Tegen het vonnis van de rechtbank van eerste aanleg kan verzet worden aangetekend of beroep worden ingesteld. Tegen het arrest van het hof van beroep kan een voorziening in cassatie worden ingesteld.

⁴⁶ Artikel 10 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de vestiging, de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen.

⁴⁷ Artikel 10 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen juncto artikel 1385 *undecies*, eerste lid van het Gerechtelijk Wetboek.

⁴⁸ Artikel 10 van het decreet van 30 mei 2008 betreffende de invordering en de geschillenprocedure van provincie- en gemeentebelastingen juncto artikel 1385 *undecies*, tweede en derde lid van het Gerechtelijk Wetboek.

3. SPECIFIEKE GEMEENTEBELASTINGEN

3.1 Aanvullende belasting op de personenbelasting (APB)

3.1.1 Juridische verwijzingen

Artikel 464-470/2 Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

3.1.2 Aandachtspunten

De gemeente stelt haar percentage van de APB vast in een belastingreglement, dat uiterlijk op 31 januari van het aanslagjaar in werking treedt. Aangezien een reglement normaal gezien in werking treedt op de vijfde dag na zijn bekendmaking (zie artikel 288 DLB), kan het nodig zijn om een vervroegde inwerkingtreding te bepalen. De gemeenteraad kan uiterlijk op 31 januari van het aanslagjaar de gemeentelijke APB vaststellen en op dezelfde dag publiceren, met de uitdrukkelijke vermelding dat het reglement 'met onmiddellijke ingang' in werking treedt.

Artikel 468 van het WIB 1992 bepaalt dat de aanvullende belasting voor alle belastingplichtigen van de gemeente vastgesteld wordt op een eenvormig percentage van de rijksbelasting. Als dat percentage een breukgedeelte omvat, moet het breukgedeelte tot één decimaal worden beperkt. Op de aanvullende belasting mogen geen bijkomende verminderingen, vrijstellingen of uitzonderingen worden toegepast.

Zoals andere gemeentebelastingen kan ook de APB voor meerdere jaren worden vastgesteld.

De laatste zin van artikel 468 van het WIB 1992 voorziet in een opvangregeling voor gemeenten die er niet in slagen een belastingreglement goed te keuren dat op 31 januari in werking treedt. In dat geval wordt de APB gevestigd op basis van het percentage dat van toepassing was tijdens het vorige aanslagjaar.

De federale overheid int het aandeel van de gemeenten samen met de hoofdbelasting. Voor die inning houdt ze 1% administratiekosten in op de doorstortingen.

Met het oog op de vereenvoudiging van de aangifteprocedure van sommige categorieën van belastingplichtigen, beschikt de FOD Financiën graag al eind januari over de toe te passen aanslagvoeten. De gemeenten maken hun aanslagvoeten rechtstreeks over aan de FOD Financiën op het volgende adres.

Federale Overheidsdienst Financiën
Stafdienst Beleidsexpertise en –ondersteuning
Studie- en documentatiedienst

Cel Begroting, fiscale ontvangsten en statistiek
North Galaxy – Toren B – 25ste verdieping
Koning Albert II-laan 33 bus 73
1030 BRUSSEL

3.1.3 Modelbesluit

Een modelbesluit voor de vaststelling van de aanslagvoet van de APB voor één of meerdere jaren vindt u op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>

3.2 Opcentiemen op de onroerende voorheffing (OOV)

3.2.1 Juridische verwijzingen

Artikel 464/1, 1° Wetboek van Inkomstenbelastingen 1992

Artikel 2.1.4.0.2. en artikel 3.1.0.0.4. Vlaamse Codex Fiscaliteit

Artikel 41, derde en vierde lid Decreet Lokaal Bestuur

Artikel 3.1.0.0.6 Besluit Vlaamse Codex Fiscaliteit

3.2.2 Aandachtspunten

Op basis van artikel 3.1.0.0.4., §2, van de VCF, moeten de OOV uiterlijk op 31 januari worden vastgesteld en uiterlijk op 1 maart aan VLABEL worden meegedeeld. Artikel 3.1.0.0.4, §2, tweede lid, van de VCF voorziet in een opvangregeling voor gemeenten die niet tijdig hun OOV hebben vastgesteld. De gemeentelijke OOV worden dan gevestigd op basis van de opcentiemen die van toepassing waren tijdens het vorige aanslagjaar.

Uiterlijk op 15 mei van het aanslagjaar deelt de gemeente aan VLABEL ook de in het meerjarenplan opgenomen geraamde ontvangsten uit de OOV mee. Op basis daarvan berekent VLABEL de voorschotten die aan de gemeente zullen worden uitgekeerd. Wanneer de gemeente niet tijdig haar ramingen doorgeeft, maakt VLABEL zelf een inschatting van wat de gemeente in het aanslagjaar aan OOV zal ontvangen en baseert het daarop de uit te keren voorschotten.

Mededelingen aan VLABEL worden verzonden naar:

Vlaamse Belastingdienst
Onroerende Voorheffing
Vaartstraat 16
9300 AALST

Vrijstellingen en verminderingen en andere vormen van differentiëring in de tarieven van de gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing die de gemeenteraad toestaat, mogen geen afbreuk doen aan (het doel en de strekking van) de Vlaamse hoofdbelasting. Het voorstel van gemeenteraadsbesluit dat de vrijstellingen, verminderingen of differentiëring vaststelt, wordt vooraf aan de Vlaamse Regering en VLABEL voorgelegd overeenkomstig artikel 41, derde en vierde lid van het decreet over het lokaal bestuur en artikel 3.1.0.0.6 van het besluit Vlaamse Codex Fiscaliteit:

1. De gemeenteraad motiveert grondig ten aanzien van de Vlaamse Regering de noodzaak van de differentiëring.
2. Aan VLABEL worden de criteria meegedeeld op basis waarvan de vrijstellingen, verminderingen of differentiëring zouden worden toegepast. VLABEL evalueert hun technische uitvoerbaarheid binnen een tijdsbestek van één tot drie maanden.
Het advies van VLABEL wordt verplicht aan het voorstel van reglement toegevoegd voor de bespreking ervan op de gemeenteraad.

3.2.3 Modelbesluit

Een voorbeeldreglement voor de vaststelling van de gemeentelijke opcentiemen op de onroerende voorheffing staat op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:
<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>.

3.3 Verhaalbelastingen

3.3.1 Achtergrond

Verhaalbelastingen zijn specifiek bedoeld voor de financiering van de kosten van de aanleg en de verbetering van wegen, riolen en trottoirs. De last wordt niet gedragen door alle inwoners van de gemeente, maar wordt enkel verhaald op de eigenaars van de aangrenzende eigendommen (de aangelanden), vanuit het idee dat hun eigendommen door de werkzaamheden een meerwaarde verwerven.

Dat uitgangspunt wordt dikwijls ter discussie gesteld. De veronderstelde meerwaarde ligt namelijk niet altijd voor de hand. Zo kan een wegverbreding voor sommigen eerder een waardevermindering betekenen als daardoor bijvoorbeeld een grotere verkeersdrukke en verkeersonveiligheid ontstaan. Bovendien komen wegenwerken over het algemeen niet alleen de rechtstreeks aangelanden ten goede.

Een moeilijkheid is ook dat het dikwijls gaat om zeer hoge bedragen die gespreid over een lange tijd door de (kleine groep van) belastingplichtigen betaald moeten worden. De beslissing om een verhaalbelasting te heffen, moet dan ook goed overwogen worden.

3.3.2 Aandachtspunten

1. Uit de aard van de verhaalbelasting volgt dat de teruggevorderde som in totaal nooit méér kan bedragen dan de totale uitgaven voor de werkzaamheden.
2. De belasting wordt jaarlijks gevestigd in verhouding tot de aflossingssom van de verhaalde kosten vermeerderd met de interest.

Een belastingplichtige kan er echter ook voor kiezen om de kosten die hem ten laste vallen in één keer te betalen.

De belastingplichtige die er aanvankelijk voor koos om in annuïteiten te betalen, behoudt steeds de mogelijkheid om het nog resterende kapitaalgedeelte in één keer af te lossen.

3.3.3 Aanbevelingen

1. Als het voor de gemeente financieel haalbaar is kunnen verhaalbelastingen beter afgeschaft worden.
2. Om te vermijden dat uitzonderlijk zware belastingen aan de betrokkenen worden opgelegd, kunnen de verhaalde kosten begrensd worden, door bijvoorbeeld:

1. de bijdrage van de aangelande eigenaars in de kosten van het trekken, verlengen en rechtekken van straten en van de aanleg van trottoirs te beperken tot 12 m² per strekkende meter gevelbreedte;
 2. de kosten voor het aanleggen van trottoirs te berekenen op een maximum trottoirbreedte van 2 m, 2,5 m, 3 m, 4 m of 5 m, naargelang de straat respectievelijk minder dan 10 m, 15 m, 20 m of 25 m breed is;
 3. de kosten voor de aanleg van riolen met een doorsnede boven het normale te berekenen op dezelfde basis als riolen met een gewone doorsnede;
 4. verhaalbelastingen niet toe te passen op niet-bebouwde eigendommen in de landelijke zone of op gronden waarop niet kan of mag worden gebouwd.
3. Uit het belastingreglement moet duidelijk blijken wie de belasting verschuldigd is. Om te voorkomen dat de eerste jaarlijkse schijf ten laste zou worden gelegd van iemand die geen eigenaar meer is op het ogenblik van de voltooiing van de werken, kan de gemeenteraad een van de volgende formules aannemen:
1. de eerste belasting is verschuldigd op 1 januari, volgend op de voltooiing van de werken zoals vastgesteld door een besluit van het college van burgemeester en schepenen;
 2. de eerste jaarlijkse belasting is verschuldigd in het jaar zelf waarin de werken beëindigd werden, door degene die eigenaar is op het ogenblik van de voltooiing van de werken zoals vastgesteld door een besluit van het college van burgemeester en schepenen.
4. De invordering van de belasting kan over een lange periode gespreid zijn. Om de continuïteit van de invordering te verzekeren, moet in hernieuwde reglementen een clause ingelast worden dat vroegere reglementen van toepassing blijven op de toestanden die onder die vroegere reglementen ontstonden.
5. Het is mogelijk dat uit de verschillende betalingsfaciliteiten een ongelijke behandeling van de belastingplichtigen voortvloeit. Als de aanslagvoeten verlagen of de gemeente beslist om de kosten niet langer op de aangelanden te verhalen, zal de belastingplichtige die een eenmalige kapitaalsaflossing deed verhoudingsgewijs te veel betaald hebben. Daarom moet een terugbetalingsclausule opgenomen worden in het belastingreglement, waarin de gemeente zich ertoe verbindt om in dat geval ten onrechte betaalde bedragen terug te storten.
6. Er bestaan andere, meer eenvoudige manieren om de kosten voor de aanleg van wegen en trottoirs, inclusief de aanleg van nutsleidingen en andere voorzieningen, door de bewoners te laten dragen. Het is bijvoorbeeld mogelijk om aan de afgifte van een omgevingsvergunning lasten te verbinden (zie artikel 75-77 van het decreet van 25 april 2017 betreffende de omgevingsvergunning). Dat kan bijvoorbeeld door lasten op te nemen in de stedenbouwkundige verordeningen van de gemeente.

3.4 De urbanisatiebelasting

3.4.1 Achtergrond

Ook de urbanisatiebelasting biedt een alternatief voor de verhaalbelasting. Het is een jaarlijkse directe belasting, verschuldigd wegens het genot van gemeentelijke wegen, trottoirs of riolen. Ook de urbanisatiebelasting wordt gemotiveerd vanuit de aanleg- en onderhoudskosten van een behoorlijke infrastructuur.

In tegenstelling tot de verhaalbelasting is de urbanisatiebelasting niet rechtstreeks gerelateerd aan de uitvoering van bepaalde werken op een bepaalde plaats op een bepaald tijdstip. Deze belasting houdt geen verband met de werkelijke kosten van de werkzaamheden en wordt forfaitair aangerekend aan alle inwoners.

3.4.2 Aandachtspunten

1. De belasting is verschuldigd door de eigenaar van de bebouwde en onbebouwde onroerende goederen die liggen aan gemeente- of gewestwegen en die (op 1 januari van het aanslagjaar) voorzien zijn van een of meer van de volgende uitrustingen: wegverharding, riolen of trottoirs.

In het geval van vruchtgebruik, erfpacht of opstalrecht is de belasting verschuldigd door respectievelijk de vruchtgebruiker, de erfpachter of de opstalhouder.

2. De urbanisatiebelasting mag niet samen geheven worden met een verhaalbelasting voor verbeterwerken aan de openbare weg. Dat zou in strijd zijn met het principe 'non bis in idem'. De gemeente zal de verhaalbelasting moeten opheffen vooraleer ze een urbanisatiebelasting kan invoeren (inclusief terugbetaling in verhouding met de resterende annuïteiten aan wie de verhaalbelasting in kapitaal betaald heeft) of in een vrijstelling moeten voorzien voor wie de verhaalbelasting betaalt.

Een combinatie van een urbanisatiebelasting met een verhaalbelasting voor de verwerving van de wegzate is wel mogelijk. De wegzate wordt ook de wegbedding genoemd, dit is de plaats die de verharde weg inneemt inclusief bermen en trottoirs, naastliggende grachten en de taluds die de stabiliteit van de weg verzekeren en inclusief de bedding voor de aanleg van nutsleidingen. Een belastingvrijstelling is evenwel ook in die situatie aanbevolen.

3.4.3 Aanbevelingen

1. Omwille van de transparantie wordt aanbevolen om de aanslagvoet vast te stellen voor iedere wegenuitrusting afzonderlijk.

Het belastingtarief wordt het best berekend op basis van de oppervlakte van het onroerend goed. Die berekeningswijze maakt het mogelijk om achterliggende percelen mee in rekening te brengen en om de belastingdruk te milderen voor hoekpercelen.

Om de belastingdruk te matigen, kan ook een maximumbedrag per eigendom vastgesteld worden of kan in een verminderd tarief voorzien worden voor het gedeelte boven een bepaalde oppervlakte.

2. Een vrijstelling is aangewezen voor:
 1. de percelen waarop niet kan of niet mag worden gebouwd;
 2. de percelen in een verkaveling waarvan de infrastructuurwerken bekostigd werden door de verkavelaar. Die vrijstelling is beperkt tot een periode van twintig jaar vanaf 1 januari na op de datum waarop de uitgeruste weg ingelijfd werd bij het openbaar domein;
 3. de percelen waarvoor een verhaalbelasting op de aanleg van wegen, riolen of trottoirs betaald wordt in jaarlijkse schijven of reeds betaald is in kapitaal. Die vrijstelling loopt tot 31 december van het jaar waarin de laatste schijf van de verhaalbelasting eisbaar was. Ze betreft alleen het gedeelte van de belasting dat op de uitgevoerde werkzaamheden slaat.

3.5 De activeringsheffingen

3.5.1 Juridische verwijzingen

Artikel 3.2.5 tot en met 3.2.16 Decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid (Decreet Grond- en Pandenbeleid)

3.5.2 Achtergrond

De bedoeling van het Decreet Grond- en Pandenbeleid is het regelen van het gebruik van onroerende goederen (gronden en panden) en daarmee meteen ook van hun waarde op de markt. Aan de lokale beleidsmakers worden een aantal decretale instrumenten ter beschikking gesteld om hun grondbeleid te monitoren (onder andere via registraties) en te sturen (met zowel stimuli als dwingende maatregelen). Het register van onbebouwde percelen (artikel 2.2.5) en de activeringsheffing (artikel 3.2.5 tot en met 3.2.16) zijn zo'n instrumenten, bedoeld om betaalbaar wonen te faciliteren

3.5.3 Aandachtspunten

1. Voor gemeenten met een structureel onderaanbod aan woningen ten opzichte van het bouwpotentieel, is de activeringsheffing verplicht (artikel 3.2.14 en 3.2.15 van het Decreet Grond- en Pandenbeleid).

De andere gemeenten zijn vrij om in het kader van hun woonbeleid al of niet 'slapende' gronden met een bouwpotentieel te belasten. Als ze daartoe besluiten, zijn ze weliswaar gehouden aan de tarieven in artikel 3.2.5 van het Decreet Grond- en Pandenbeleid.

2. De gemeente kan zelf bepalen wie zij aanduidt als belastingplichtige en welke vrijstellingen zij verleent. Het Decreet Grond- en Pandenbeleid bevat daartoe een aantal suppletieve bepalingen die enkel van toepassing zijn als de gemeente er niet uitdrukkelijk van afwijkt (artikel 3.2.6 tot en met 3.2.12 van het Decreet Grond- en Pandenbeleid). Wenst de gemeente een decretale vrijstelling niet toe te passen, dan geeft ze dat aan in haar reglement. De gemeente kan ook zelf vrijstellingen toevoegen. Uiteraard wordt het redelijkheidsbeginsel in acht genomen als van de decretale regeling afgeweken wordt, en moet erover gewaakt worden dat het doel van de belasting niet onderuit gehaald wordt.
3. Alleen onbebouwde bouwgronden in woongebied en kavels die een potentie tot bebouwing hebben, dit wil zeggen waar op relatief korte termijn ten minste één woning gebouwd zou kunnen worden overeenkomstig de geldende planologische en stedenbouwkundige normen, komen in aanmerking voor de belasting. Die gronden worden verplicht opgenomen in een gemeentelijk register van onbebouwde percelen. De opmaak en actualisatie van dat register

kan eventueel opgedragen worden aan een intergemeentelijk samenwerkingsverband (artikel 5.6.1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening; artikel 2.2.5 van het Decreet Grond- en Pandenbeleid).

4. Het kan voorvallen dat een perceel in onverdeeldheid toebehoort aan meerdere mede-eigenaars. Elk van hen wordt dan als belastingplichtige beschouwd voor hetzelfde belastbaar feit en zal verhoudingsgewijs een deel van de belastingschuld dragen. De belastingschuld moet op naam van elke belastingplichtige ingekohierd worden volgens zijn afzonderlijk aandeel.

Als sommige mede-eigenaars van de belasting vrijgesteld zijn, bijvoorbeeld omdat ze geen ander onroerend goed bezitten en het belastingreglement in dat geval in een vrijstelling voorziet, mag de belasting slechts worden gevorderd van de niet-vrijgestelde mede-eigenaars in verhouding tot hun aandeel in het belastbare feit.

Het Decreet Grond- en Pandenbeleid gaat uit van een hoofdelijke betalingsplicht. De gemeente kan die hoofdelijkheid eventueel expliciet in haar belastingreglement uitsluiten.

3.5.4 Aanbevelingen

Het is aannemelijk dat bepaalde onbebouwde gronden door hun ligging meer aanzetten tot grondspeculatie dan andere. Om die reden kan het redelijk zijn om zones af te bakenen binnen de gemeente waarbinnen andere tarieven gelden. De afbakening van deze zones moet duidelijk zijn en objectief gemotiveerd zijn.

3.5.5 Modelbeslissing

Een modelbeslissing voor de activeringsheffing vindt u op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>

3.6 Belasting op onbebouwde gronden gelegen in gebieden voor industrie

3.6.1 Juridische verwijzingen

Artikel 143 Decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening (Decreet Ruimtelijke Ordening)

Artikel 5.6.2 Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009 (VCRO)

3.6.2 Achtergrond

Gemeenten die grondspeculatie in industriegebieden willen tegengaan, kunnen de onbebouwde gronden in hun industriezones belasten volgens de bepalingen in artikel 143 van het Decreet Ruimtelijke Ordening en artikel 5.6.2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening.

Artikel 5.6.2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening herhaalt in feite artikel 143 van het Decreet Ruimtelijke Ordening over de belastbaarheid van onbebouwde gronden in industriegebieden. Door de onvolledige codificatie blijft artikel 143 van het Decreet Ruimtelijke Ordening evenwel ook nog van toepassing.

3.6.3 Aandachtspunten

1. Deze belasting treft de niet-bebouwde gronden in gebieden die volgens het plannenregister bestemd zijn voor industrie en die palen aan een voldoende uitgeruste openbare weg.
2. Artikel 143 van het Decreet Ruimtelijke Ordening en artikel 5.6.2, §2 van de VCRO leggen op wie minstens vrijgesteld wordt van deze belasting:
 1. de eigenaars van één enkele onbebouwde grond die geen enkele andere onroerende eigendom (bebouwd of onbebouwd) bezitten. Die vrijstelling geldt slechts gedurende de vijf aanslagjaren die volgen op de verwerving van het goed. Als het goed echter al voordien verworven was, worden vijf aanslagjaren vrijgesteld vanaf de inwerkingtreding van het belastingreglement.
 2. de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen en de erkende sociale huisvestingsmaatschappijen vermeld in de Vlaamse Wooncode.

Aangezien enkel potentieel bebouwbare gronden belast kunnen worden, is het evident dat de belasting niet geheven wordt op gronden waarop krachtens een overheidsbeslissing niet gebouwd mag worden, op bedrijventerreinen die door de overheid worden ontwikkeld of op gronden die werkelijk voor land- of tuinbouw worden gebruikt.

De gemeente kan tariefdiversificaties en bijkomende vrijstellingen vaststellen om haar ruimtelijke doelstellingen te realiseren.

3.7 De leegstandsbelasting

3.7.1 Juridische verwijzingen

Artikel 2.2.6 Decreet van 27 maart 2009 betreffende het grond- en pandenbeleid (Decreet Grond- en Pandenbeleid)

3.7.2 Achtergrond

Met het decreet van 14 oktober 2016 'houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot wonen' liet de decreetgever de Vlaamse monitoring van het lokale leegstandsbeleid los. Gemeenten zijn nu volledig vrij om te bepalen of ze een leegstandsbeleid wensen te voeren en, indien ze dat doen, om daaraan zelf een invulling te geven.

Wat overblijft in het Decreet Grond- en Pandenbeleid, zijn de definitie van leegstand, bepalingen rond het (niet verplicht) bijhouden van een leegstandsregister en de relatie tussen leegstand en verwaarlozing van gebouwen of woningen en ongeschiktheid en/of onbewoonbaarheid van een woning.

3.7.3 Aandachtspunten

1. Artikel 2.2.6 van het Decreet Grond- en Pandenbeleid bepaalt wanneer een gebouw of woning aangemerkt wordt als leegstaand. Daarvoor wordt het gebruik overeenkomstig de bestemming van het pand geëvalueerd:
 - Een gebouw wordt als leegstaand beschouwd als meer dan de helft van de totale vloeroppervlakte niet overeenkomstig de functie van het gebouw wordt aangewend gedurende ten minste twaalf opeenvolgende maanden. Daarbij wordt geen rekening gehouden met woningen die deel uitmaken van het gebouw.
 - Een woning wordt als leegstaand beschouwd als ze gedurende een termijn van ten minste twaalf opeenvolgende maanden niet aangewend wordt in overeenstemming met de woonfunctie (of met een bij gemeentelijke verordening omschreven functie die een effectief en niet-occasioneel gebruik van de woning met zich meebrengt).
 - Als een nieuw gebouw of een nieuwe woning opgericht wordt, kan pas gesproken worden van leegstand vanaf zeven jaar na de afgifte van de omgevingsvergunning in laatste administratieve aanleg. Dat staat niet in de weg dat in de tussentijd andere maatregelen getroffen worden in het kader van het gemeentelijk woonbeleid, zoals de activering van onbebouwde gronden zolang de bouw van het pand niet aangevangen is.

2. Het is niet langer verplicht voor gemeenten om een leegstandsregister bij te houden. Via de subsidiëring van intergemeentelijke samenwerkingsprojecten lokaal woonbeleid en de vrijstelling van adviesverlening in de procedures tot ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring, wordt de opmaak en de actualisatie van een gemeentelijk leegstandsregister wel verder aangemoedigd. Beide instrumenten stellen het bijhouden van een leegstandsregister immers verplicht.

De opmaak en actualisatie van het leegstandsregister kan eventueel overgedragen worden aan een intergemeentelijke administratieve eenheid. Alleen als er subsidies genoten worden voor de uitvoering van intergemeentelijke samenwerkingsprojecten lokaal woonbeleid, moet dit samenwerkingsverband verplicht georganiseerd zijn volgens de bepalingen van titel 3 van het DLB. In het andere geval kunnen de samenwerkende gemeenten zelf een passende werkvorm uitwerken.

Een gemeente die, al of niet in samenwerking met andere gemeenten, een leegstandsregister bijhoudt, werkt daarvoor zelf de procedureregels uit. Hieronder kan ook een procedure begrepen zijn voor het instellen van een georganiseerd administratief beroep. Het is belangrijk dat de gemeente de draagwijdte van de registratie en de tijdige uitputting van de administratieve beroepsprocedure tegen de opname in het register onderstreept bij de betrokken inwoners.

Aan de registratie kunnen immers een voorkooprecht (artikelen 85-89 van de Vlaamse Wooncode), een sociaal beheersrecht (artikel 90 van de Vlaamse Wooncode) en een leegstandsbelasting gekoppeld zijn. Als de registratie niet administratief betwist wordt, is het vermoeden van leegstand onweerlegbaar. Bovendien is in dat geval ook geen verhaal meer mogelijk tegen de registratie bij de rechterlijke macht naar aanleiding van de uitoefening van het voorkooprecht of het sociaal beheersrecht of na de vestiging van de leegstandsheffing.

3. Een woning of gebouw kan tegelijk opgenomen zijn in het gemeentelijk register van verwaarloosde woningen of gebouwen en in het gemeentelijk leegstandsregister. Woningen die door het Vlaamse Gewest geïnventariseerd zijn als ongeschikt en/of onbewoonbaar, kunnen niet opgenomen worden in het gemeentelijk leegstandsregister.
4. Nogal wat gemeenten belasten zowel leegstaande woningen als tweede verblijven (zie punt 3.21). Beide zijn vergelijkbare belastingen: ze worden allebei gevestigd op een woning waar niemand ingeschreven staat in de gemeentelijke bevolkingsregisters op 1 januari van het aanslagjaar en die vaak minstens gedurende enige tijd onbewoond is. Naargelang van de tarieven en voorwaarden die gekoppeld worden aan de leegstandsbelasting en de tweedeverblijfsbelasting, kan het voor een belastingplichtige voordeliger zijn om zijn leegstaande woning te laten aanmerken als een tweede verblijf of omgekeerd. Om te vermijden dat de belastingplichtige gaat 'shoppen', worden de criteria om in aanmerking te komen voor ofwel de leegstands- of de tweedeverblijfsbelasting het best op elkaar afgestemd.

Meer informatie over leegstand, het leegstandsregister en het Grond- en Pandendecreet vindt u op:
<https://www.wonenvlaanderen.be/lokale-besturen/opdracht-leegstand-bestrijden>

3.8 Belasting op verwaarloosde gebouwen en woningen

3.8.1 Juridische verwijzingen

Artikel 25 Decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 (Programmadecreet 1996)

3.8.2 Achtergrond

De verwaarlozing van gebouwen en woningen vormde vroeger een onderdeel van de Vlaamse krotbelasting. Vanaf 2017 werd het beleid rond verkrotting echter opgesplitst in een beleid rond verwaarlozing van gebouwen en woningen en een beleid rond ongeschiktheid en onbewoonbaarheid van woningen. In het beleid rond ongeschiktheid en onbewoonbaarheid van woningen behield de decreetgever nog een coördinerende rol (zie punt 3.9). Het beleid rond verwaarlozing werd daarentegen, precies zoals het leegstandsbeleid, volledig overgedragen aan de gemeenten. Het staat de gemeenten vrij om al of niet een beleid rond verwaarlozing te voeren en om dat eventuele beleid ook vorm te geven.

Het decreet van 22 december 1995 definieert verwaarlozing, regelt de bevoegdheden voor het (niet verplicht) bijhouden van een register van verwaarloosde gebouwen en woningen en bepaalt de relatie tussen leegstand en verwaarlozing van gebouwen of woningen en ongeschiktheid en/of onbewoonbaarheid van een woning.

3.8.3 Aandachtspunten

1. Artikel 25 van het decreet van 22 december 1995 bepaalt wanneer een gebouw of woning aangemerkt wordt als verwaarloosd. Daarvoor wordt rekening gehouden met uiterlijke kenmerken aan de buitenzijde van het gebouw of de woning: ernstige zichtbare en storende gebreken of tekenen van verval aan buitenmuren, voegwerk, schoorstenen, dakbedekking, dakgebinte, buitenschrijnwerk, kroonlijst of dakgoten.
2. Het is niet verplicht voor gemeenten om een register van verwaarloosde woningen en gebouwen bij te houden.

De gemeente die dat wel doet, hoeft daar zelf geen personeel of middelen in te investeren. De opmaak en actualisatie van het register van verwaarloosde woningen en gebouwen kan eventueel overgedragen worden aan een intergemeentelijke administratieve eenheid. Dat hoeft niet noodzakelijk een samenwerkingsverband te zijn zoals bepaald in Titel 3 van het DLB. De samenwerkende gemeenten kunnen zelf hun werkvorm kiezen.

Een gemeente die, al of niet in samenwerking met andere gemeenten, een register van verwaarloosde gebouwen en woningen bijhoudt, werkt daarvoor zelf de procedureregels uit.

3. Een woning of gebouw kan tegelijk opgenomen zijn in het gemeentelijk register van verwaarloosde woningen of gebouwen en in het gemeentelijk leegstandsregister en/of het gewestelijk register van verwaarloosde woningen en gebouwen.

3.8.4 Modelbeslissing

Een modelbeslissing voor de heffing op de verwaarlozing van gebouwen en woningen vindt u op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>

3.9 Belasting op ongeschikte en onbewoonbare woningen

3.9.1 Juridische verwijzingen

Artikel 464/1, 2° WIB 1992

Artikelen 26 tot en met 30 Decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 (Programmadecreet 1996)

Artikelen 2.5.1.0.1 tot en met 2.5.7.0.3 en artikel 3.1.0.0.4., §2 Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013

3.9.2 Achtergrond

De belasting op ongeschikte en onbewoonbare woningen is een belasting die stuurt op woonkwaliteit. De belasting volgt na een controle 'in' huis van de woonkwaliteitsnormen in de Vlaamse Wooncode, door woningcontroleurs die worden aangeduid door de Vlaamse Regering, het Agentschap Wonen Vlaanderen of de burgemeester.

De gemeente kan ervoor kiezen om opcentiemen te heffen op de gewestelijke heffing of om een eigen belasting te heffen. Als de gemeentelijke belasting voldoet aan de voorwaarden in de Vlaamse Codex Fiscaliteit, is ook voldaan aan de Vlaamse beleidsdoelstellingen en ziet het Vlaamse Gewest in de betrokken gemeente af van de gewestelijke heffing.

3.9.3 Aandachtspunten

1. De inventaris ongeschikte en onbewoonbare woningen wordt beheerd op gewestelijk niveau. Elke gemeente ontvangt een uittreksel van de geïnventariseerde woningen op haar grondgebied.
2. Omdat het bewaken van woningkwaliteit een beleidsdoelstelling betreft van het Vlaamse Gewest, is het een zaak dat geïnventariseerde woningen belast worden. Aan de gemeenten wordt de mogelijkheid geboden om bovenop de gewestelijke heffing opcentiemen te heffen of om een eigen belasting op ongeschikte en onbewoonbare woningen te heffen. In dat laatste geval wordt, mits voldaan is aan de minimale voorwaarden, in de betrokken gemeenten niet langer een gewestelijke belasting geheven.

Om de doelstellingen van het Vlaamse Gewest te waarborgen, worden minimale belastingtarieven aan de gemeenten opgelegd:

- a) 500 euro voor een kamer als vermeld in artikel 2, § 1, eerste lid, 10° bis, van de Vlaamse Wooncode;
- b) 990 euro voor elke andere woning.

3. De gemeente die opcentiemen heft op de gewestelijke heffing, stelt haar tarief vast uiterlijk op 31 januari van het aanslagjaar en deelt dat uiterlijk op 1 maart van het aanslagjaar mee aan de Vlaamse Belastingdienst.

De gemeente die een eigen belasting heft conform de voorwaarden in de Vlaamse Codex Fiscaliteit, bezorgt de Vlaamse Belastingdienst voor 31 maart van het aanslagjaar een eensluidend verklaard afschrift van de gemeenteraadsbeslissing.

Vlaamse Belastingdienst
Koning Albert II-laan 35 bus 62
1030 BRUSSEL

3.9.4 Modelbeslissing

Een modelbeslissing voor de heffing op de belasting op ongeschikte en onbewoonbare is beschikbaar op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>

3.10 Heffing ter bestrijding van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten

3.10.1 Juridische verwijzingen

Artikel 464/1, 2° WIB 1992

Decreet van 19 april 1995 houdende maatregelen ter bestrijding en voorkoming van leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten

Artikelen 2.6.1.0.1 tot en met 2.6.7.7.1 en artikel 3.1.0.0.4, §2 Vlaamse Codex Fiscaliteit van 13 december 2013

3.10.2 Achtergrond

Terwijl de aanpak van de leegstand en verwaarlozing van gebouwen en woningen volledig overgelaten wordt aan de gemeenten (zie punten 3.7 en 3.8), voert het Vlaamse Gewest wel een beleid inzake de leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten. Het decreet van 19 april 1995 regelt de inventarisatie van leegstaande en verwaarloosde bedrijfsgebouwen en koppelt aan de inventarisatie meteen ook subsidie-instrumenten voor saneringswerkzaamheden en mogelijkheden en tegemoetkomingen in het kader van de verwerving van een geïnventariseerd bedrijfsgebouw door lokale overheden. De Vlaamse Codex Fiscaliteit regelt een Vlaamse belasting op de geïnventariseerde bedrijfsgebouwen.

De gemeenten kunnen opcentiemen heffen op de Vlaamse basisheffing.

Ze kunnen echter ook opteren voor een eigen belasting op de leegstand en verwaarlozing van bedrijfsruimten, weliswaar niet op basis van het K.I.

3.10.3 Aandachtspunten

1. Leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimten vallen buiten de toepassing van artikel 2.2.6, §5, van het Decreet Grond- en Pandenbeleid (inventarisatie van leegstaande woningen en gebouwen) en artikel 25, §5, van het decreet van 22 december 1995 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 1996 (inventarisatie van verwaarloosde woningen en gebouwen). Ze worden in een afzonderlijke inventaris opgenomen, die beheerd wordt door Omgeving Vlaanderen op basis van de vaststellingen van de gemeente.

Bij de registratie wordt een onderscheid gemaakt tussen leegstand en verwaarlozing. Een bedrijfsruimte die wel leegstaat, maar in een goede staat verkeert, kan immers een tijdelijke opschorting van de heffing verkrijgen.

2. Wanneer de gemeente opcentiemen heft op de Vlaamse belasting op leegstaande en verwaarloosde bedrijfsruimte, stelt ze haar tarieven vast uiterlijk op 31 januari vast en deelt ze die uiterlijk op 1 maart mee aan de Vlaamse Belastingdienst:

Vlaamse Belastingdienst
Cel Leegstand Bedrijfsruimten
Koning Albert II-laan 35 bus 62
1030 BRUSSEL

3.11 Drijfkracht

3.11.1 Achtergrond

De belasting op drijfkracht staat ook bekend als de belasting op motoren of de motorenbelasting.

Samen met de inmiddels afgeschafte belasting op tewerkgesteld personeel, ontstond de belasting op drijfkracht destijds als een indiciaire belasting: de getalsterkte van het tewerkgestelde personeel en het gezamenlijk vermogen van de motoren golden als indicatoren voor de draagkracht van een bedrijf.

Aanvankelijk moesten beide belastingen samen geheven worden en tegen eenzelfde aanslagvoet. Zo wilde men voorkomen dat een van beide productiefactoren, arbeid of kapitaal, zwaarder belast zou worden dan de andere. In 1996 werden de beide belastingen ontkoppeld en uiteindelijk verdween de belasting op tewerkgesteld personeel in de laatste gemeenten in 2008.

3.11.2 Aandachtspunten

De gemeentebelasting op drijfkracht wordt fel bekritiseerd:

- De belasting op drijfkracht steunt op de opvatting dat de draagkracht van een onderneming afgelezen kan worden van het vermogen van de aanwezige motoren. Vandaag de dag zijn de industriële installatie of de gebruikte bedrijfsoppervlakte van een onderneming echter niet altijd meer betekenisvol voor haar financiële draagkracht.
- De drijfkrachtbelasting zorgt voor veel administratief werk. Om de belastbare grondslag vast te stellen, moet jaarlijks het aantal motoren geteld worden en moet hun gezamenlijk belastbaar vermogen bepaald worden.
Nogal wat gemeenten beschikken niet over het nodige personeel of over voldoende technisch onderlegd personeel om die vaststellingen te doen of om controles op de aangeleverde gegevens uit te voeren. De gemeente moet daarom voor de berekening van de belasting vooral vertrouwen op de correctheid van de aangiftes.

3.11.3 Aanbevelingen

- De belasting op drijfkracht is een belasting die verband houdt met de bedrijfsuitoefening en treft bijgevolg een duurzame toestand.

Bijzonder aan deze belasting is dat ze berekend mag worden op basis van gegevens die zich eerder in het aanslagjaar of zelfs voorafgaand aan het belastingjaar hebben voorgedaan.

Het gebruik van een referentiejaar veronderstelt dat aan een dubbele voorwaarde voldaan is: de onderneming moet activiteiten ontplooiën in het jaar waarin de belasting geheven wordt en moest ook al actief geweest zijn in het voorgaande jaar, aangezien de activiteit in dat jaar de berekeningsbasis vormt voor de belasting. Als er (nog) geen activiteit bestond in het voorgaande jaar en is er dus geen berekeningsbasis voorhanden, dan zal ook (nog) geen belasting verschuldigd zijn.

- Om de ondernemers de kans te bieden om te anticiperen op de belasting en haar berekeningswijze, is vereist dat tussen de vaststelling of een wijziging van de belasting en de inwerkingtreding van het reglement een redelijke termijn besloten ligt.

Een onderzoek 'de comodo et incommodo' dat voorafgaat aan een nieuwe belasting of aan een belastingwijziging, kan nuttig zijn om de impact van de maatregel in te schatten voor de belastingplichtigen en de gemeente.

- In een gemeente die de bedrijven ook op andere manieren rechtstreeks of onrechtstreeks belast, is vaak optimalisatie mogelijk van de bestaande belastingreglementen. Dat kan bijvoorbeeld door de bestaande belastingen te clusteren.
- Voor de berekening van de belasting op drijfkracht wordt billijkheidshalve alleen rekening gehouden met de motoren die betrokken zijn bij de bedrijfsuitoefening en met hun werkelijke activiteit.

Dat impliceert dat vrijstellingen bepaald worden voor:

- motoren die het hele jaar stilliggen. De begin- en einddatum van de perioden waarin motoren stilliggen wordt schriftelijk aan het gemeentebestuur meegedeeld;
- de motor van een draagbaar toestel (facultatief);
- de motor van een elektrische generator voor het gedeelte van zijn vermogen dat bestemd is voor het drijven van de generator, om dubbelbelasting te voorkomen;
- de reservemotor, die alleen in uitzonderingsgevallen gebruikt wordt;
- de persluchtmotor;
- de motor die uitsluitend gebruikt wordt voor verwarming en verluchting;
- installaties die bedrijven (moeten) plaatsen om milieu- en veiligheidsredenen;
- de motoren van voertuigen die onder de verkeersbelasting vallen of speciaal van die belasting zijn vrijgesteld.

Een verminderde activiteit van de belastbare motoren kan op verschillende manieren ingecalculereerd worden:

1. Er kan een simultaanfactor toegepast worden bij het gebruik van meerdere motoren: brengt normale korte periodes van stilligging in mindering die te maken hebben met het productieproces en die niet het gevolg zijn van een vermindering van de

bedrijfsactiviteit. De weerslag ervan wordt groter geacht naarmate een bedrijf over meer motoren beschikt en wordt als volgt bepaald:

1 motor: simultaanfactor 1

2de tot 30ste motor: simultaanfactor van $(1 - 1/100)$ per motor)

31ste motor en meer = simultaanfactor 0,70;

2. Er kan een belastingvermindering worden verleend voor het ononderbroken stilliggen van een motor gedurende minstens een maand. Die kan verhoudingsgewijs verrekend worden op de belasting die verschuldigd zou zijn voor een heel jaar.

Een evenredige vermindering, vergelijkbaar met het stilliggen gedurende een maand of langer, kan worden toegekend aan bedrijven die met de RVA een overeenkomst hebben gesloten over arbeidsvermindering wegens economische oorzaken om ontslag van personeel te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn als de activiteit beperkt is tot één dag op vier weken of één week werk na vier weken inactiviteit.

3. Periodes van effectief stilliggen kunnen worden ingecalculeerd door gebruik te maken van van metingen van het maximumkwartiervermogen.

Als de installaties van een bedrijf voorzien zijn van meetapparatuur voor het maximumkwartiervermogen waarvan de waarden maandelijks door de leverancier van de elektriciteit opgetekend worden met het oog op facturering, kunnen die metingen aangewend worden voor de vaststelling van de belasting. In die metingen wordt vanzelf rekening gehouden met effectieve periodes van stilliggen van de motoren.

Deze berekeningswijze is pas mogelijk als het bedrijf over de vereiste meetapparatuur beschikt en als de belastingplichtige erom verzoekt. Dat verzoek moet schriftelijk en tijdig ingediend worden bij het gemeentebestuur, bijvoorbeeld voor 31 januari van het aanslagjaar.

Om de gelijke behandeling van de belastingplichtigen zoveel mogelijk te garanderen, hoort het reglement dat toelaat om een verminderde activiteit van de motoren in rekening te brengen op basis van maximumkwartiervermogen, een alternatief te voorzien voor belastingplichtigen die op een andere manier de verminderde activiteit van hun motoren wensen in te brengen.

- Gelet op het Vlaamse beleid dat streeft naar energie-efficiëntie en schone energie, raden we de gemeenten aan om de ondernemer die energiebesparende investeringen doet of maatregelen tegen milieuvervuiling neemt, vrijstellingen of verminderingen van de gemeentebelasting te gunnen. Zo kunnen bijvoorbeeld belastingverminderingen toegekend worden wanneer de installaties van het bedrijf aangedreven worden vanuit duurzame energiebronnen (windkracht, waterkracht, geothermische centrales of warmtenetten, zonnepanelen, warmtepompen of recuperatie van energie door bijvoorbeeld warmtekrachtkoppeling).

3.12 Gemeentebelastingen op rechtspersonen

3.12.1 Achtergrond

Voor de meeste gemeenten is de APB een van de belangrijkste inkomstenbronnen. Zij is echter alleen verschuldigd door de natuurlijke personen die ingeschreven staan in de bevolkingsregisters van de gemeente. Artikel 464 van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992 verbiedt de gemeenten om aanvullende belastingen te heffen op de vennootschapsbelasting en de rechtspersonenbelasting of om gelijkaardige belastingen te heffen op de grondslag van die belastingen.

Dat brengt mee dat vooral natuurlijke personen op algemene wijze bijdragen tot de financiering van de gemeente, hoewel rechtspersonen evengoed, en mogelijk zelfs nog méér, van de gemeentelijke dienstverlening en infrastructuur genieten.

Om dat onevenwicht in de bijdragen aan de gemeentelijke fiscaliteit weg te werken, vestigden gemeenten in de afgelopen tijd meermaals belastingen met het enkele doel om rechtspersonen te laten bijdragen in de algemene financiering van de gemeente. Soms ging het om (algemene) belastingen die alleen van toepassing waren op rechtspersonen of vennootschappen, in andere gevallen trof de belasting zowel rechtspersonen als natuurlijke personen.

Moeilijkheden doen zich voor als de gemeente bepaalde rechtspersonen of natuurlijke personen wil uitsluiten van de belasting. Daarvoor viel tot nog toe geen pertinente, objectieve en redelijke motivering te vinden die strookt met het doel van de belasting. Om die reden zijn in de afgelopen jaren nogal wat gemeentelijke belastingreglementen op rechtspersonen vernietigd.

3.12.2 Aandachtspunten

Naar aanleiding van het arrest nr. 129.347 van de Raad van State van 16 maart 2004 werd reeds in de gecoördineerde omzendbrief van 14 juli 2004 gewaarschuwd voor de rechtsonzekerheid die kleeft aan compenserende gemeentebelastingen op rechtspersonen. Het arrest vernietigde een gemeentebelasting die enkel vennootschappen viseerde en een vrijstelling toekende aan natuurlijke personen die economische activiteiten uitoefenden, aangezien die laatsten al aanvullende personenbelasting (APB) betaalden voor de financiering van de algemene dienstverlening door de gemeente. Het al of niet onderworpen zijn aan de APB kon volgens de Raad van State echter niet aangevoerd worden als een pertinent onderscheidingscriterium in het licht van het doel van de belasting. Hetzelfde geldt voor de middelen per inwoner die een gemeente ontvangt uit het Gemeentefonds (RvS 30 november 2017, nr. 240.035).

Ook andere argumenten om een onderscheid in te voeren tussen rechtspersonen en natuurlijke personen hielden totnogtoe geen stand. Zo verwierp de Raad van State bijvoorbeeld het argument dat rechtspersonen die economische activiteiten uitoefenen meer gebruik zouden

maken van de gemeentelijke dienstverlening dan andere rechtspersonen en natuurlijke personen (RvS 27 juni 2006, nr. 160.598).

Het Hof van Cassatie acht belastingen op rechtspersonen niet onmogelijk als daar geen ongeoorloofde differentiaties mee in het leven geroepen worden, met name tussen soorten rechtspersonen en tussen rechtspersonen en natuurlijke personen.

Het feit dat het Hof van Cassatie in andere reglementen een onderscheid op basis van de betaling van APB wel geoorloofd achtte (Cass. 4 januari 2002, Nr. F.00.0081.F; Cass. 3 september 2015, Nr. C.13.0247.N), doet geen afbreuk aan de rechtmatigheid van de bovenvermelde arresten van de Raad van State. Het Hof van Cassatie oordeelde daarom ook recent dat de toezichthoudende overheid geen fout maakte toen zij het standpunt van de Raad van State in rekening bracht in een toezichtsdossier (Cass. 23 november 2017, nr. C.16.0477.N/I).

3.12.3 Aanbeveling

De rechtspraak van de Raad van State maakt duidelijk dat een verschillende fiscale behandeling van rechtspersonen en natuurlijke personen die economische activiteiten uitoefenen, niet gemotiveerd kan worden vanuit het feit dat rechtspersonen geen aanvullende personenbelasting moeten betalen of niet bijdragen aan de inkomsten uit het Gemeentefonds. Ook andere rechtvaardigingsgronden voor tariefverschillen tussen rechtspersonen en natuurlijke personen hielden totnogtoe geen stand.

Gemeenten die de economische activiteit op hun grondgebied willen belasten, doen dat beter op een algemene manier, zonder een onderscheid in te stellen naargelang van de hoedanigheid als rechtspersoon of natuurlijke persoon van de economische speler.

Een belasting op de oppervlakte van de vestigingen van een onderneming, zelfstandige of vrije beroeper, wordt bijvoorbeeld algemeen aanvaard.

3.13 Groeven

3.13.1 Achtergrond

Belastingen op groeven en mijnen komen uiteraard alleen in streken voor waar grondstoffen zoals klei of zand worden gewonnen.

De belasting op groeven wordt meestal vastgesteld als een omslagbelasting. Na 2011 zijn nogal wat vonnissen en arresten geveld over de berekeningswijze die daarbij toegepast wordt. Het gevaar bestaat dat gemeenten door een verkeerde berekeningswijze in feite een vermomde (verboden) aandeelbelasting heffen.

3.13.2 Aandachtspunten

1. De belasting op groeven mag niet neerkomen op een octrooibelasting, aangezien octrooibelastingen verboden werden door de wet van 18 juli 1860 houdende afschaffing van de gemeenteoctrooien. Octrooibelastingen zijn indirecte belastingen op de invoer, uitvoer, doorvoer, opslag, productie en ontginning van verbruiksgoederen in de gemeente.

Directe belastingen op de productie en ontginning, bijvoorbeeld in de vorm van een forfaitair bedrag voor de uitoefening van een duurzame professionele activiteit of omgeslagen volgens een zekere verdeelsleutel over de belastingplichtigen, vormen geen probleem. Voor het bepalen van de verdeelsleutel wordt doorgaans gekeken naar het aandeel van elke belastingplichtige in de totale grondstoffenwinning van het voorgaande jaar.

Aandeelbelastingen, geheven op basis van de hoeveelheden ontgonnen goederen, zijn echter niet toegestaan.

Moeilijker wordt het wanneer de berekeningswijze van de omslagbelasting zo geconcipeerd is, dat de belasting in feite een vermomde aandeelbelasting wordt.

Dat is het geval als het reglement ook voorziet in een maximumtarief per ontgonnen eenheid en duidelijk is dat de omslagbelasting gewoon het product vormt van de hoeveelheid ontgonnen goederen en het maximumtarief. Hetzelfde doet zich voor als de gemeente de omslagbelasting zodanig hoog begroot, dat de verschuldigde belasting de facto neerkomt op het product van de ontgonnen hoeveelheid en het maximumtarief. In beide gevallen staat het directe karakter van de belasting ter discussie.

Om die reden zijn maximumtarieven niet op hun plaats in een reglement dat een omslagbelasting oplegt.

2. Sowieso kan de belasting op groeven alleen de 'ontginning' voor ogen hebben. Een belasting op het opvullen van groeven en andere putten, zelfs als dat gebeurt met niet-verontreinigde grond, wordt beschouwd als strijdig met het algemeen belang.

Opvullen met niet-verontreinigde grond wordt zowel vanuit het delfstoffenbeleid als vanuit het beleid inzake bodembescherming beschouwd als een aanvaardbare en maatschappelijk haalbare oplossing voor nabestemming (zie decreet van 4 april 2003 betreffende de oppervlaktedelfstoffen). De activiteit van het opvullen zelf is al dermate complex en duur, onder andere omwille van milieuhygiënische normen en (andere) verplichtingen binnen het ketenzorgsysteem, dat extra kosten in de vorm van een belasting ongewenst zijn.

3.13.3 Aanbevelingen

Bij de vaststelling van het tarief voor de belasting op groeven is het aangewezen om rekening te houden met specifieke lokale omstandigheden, zoals:

- ecologische aspecten;
- financiële lasten ten gevolge van verhoogde kosten van wegenonderhoud door het zware vrachtvervoer dat met de winning gepaard gaat en ten gevolge van verhoogd politietoezicht;
- de concurrentiepositie van de ondernemingen, die niet in belangrijke mate in het gedrang gebracht mag worden door de aanslagvoet van de gemeentebelasting.

3.14 Verspreiding van niet-geadresseerd drukwerk

3.14.1 Juridische verwijzingen

Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA)

3.14.2 Achtergrond

De verspreiding van niet-geadresseerd drukwerk wordt gewoonlijk belast om ecologische redenen en omwille van de extra inzamelings- en verwerkingskosten van papierafval die de bedeling voor de gemeente veroorzaakt wanneer zij instaat voor de inzameling van het oud papier.

Om die laatste reden sloot de Vlaamse overheid tussen 1 januari 2008 en 31 december 2013 een 'milieubeleidsvereenkomst reclamedrukwerkafvalstoffen' met de drukwerksector en de gemeenten. Die verplichtte de gemeente om drukwerkafvalstoffen te aanvaarden. De sector zelf engageerde zich tot een jaarlijkse bijdrage aan een fonds voor de ondersteuning van selectieve papierophalingen, waaruit de gemeenten verhoudingsgewijs een vergoeding ontvingen. Om de sector niet twee maal aan te spreken voor de inzamelings- en verwerkingskosten van het papierafval, zagen gemeenten af van hun belastingen op ongeadresseerde reclamebedelingen.

Na 2013 werd de milieubeleidsvereenkomst reclamedrukwerkafvalstoffen niet meer verlengd en kregen gemeenten weer groen licht om de verspreiding van ongeadresseerd reclamedrukwerk te belasten.

3.14.3 Aanbevelingen

1. De gemeentelijke belasting op de verspreiding van ongeadresseerd drukwerk heeft een ecologische inslag. De tarieven kunnen vastgesteld worden per exemplaar van een zeker formaat, of naargelang van het gewicht van het reclamedrukwerk. Met een belasting per bedeling wordt het principe 'de vervuiler betaalt' veel minder gerespecteerd.
2. Vrijstellingen kunnen toegestaan worden aan openbare besturen, verenigingen zonder winstoogmerk en onderwijsinstellingen, aangezien die instellingen niet beroepsmatig commerciële informatie verspreiden en hun publicaties vooral bedoeld zijn om te informeren en rechtstreeks verband houden met hun openbare functie of socioculturele aard.

Als de gemeente ook gunsttarieven wil toestaan aan kleine zelfstandigen als tegemoetkoming aan de lokale economie, kan in het reglement ingecalculeerd worden dat de belasting zich richt op de systematische veelverspreiding van niet-geadresseerd drukwerk. Kleine zelfstandigen die slechts enkele keren per jaar kleine hoeveelheden drukwerk verspreiden om promotie te voeren voor hun producten en diensten ten aanzien van de lokale afzetmarkt, worden daarmee ontzien.

Let wel, gelet op het doel van de belasting, moeten kleine ondernemers van buiten de gemeente dezelfde gunsttarieven genieten.

3. De belasting op de verspreiding van ongeadresseerd reclamedrukwerk geldt als een typische aangiftebelasting. Daarbij is het interessant om te voorzien in een vereenvoudigde aangifte die de administratieve last voor de sector en voor de gemeente vermindert: voor een belastingplichtige die periodiek publicaties verspreidt en dus in principe meerdere periodieke aangiftes moet doen, kan in de mogelijkheid voorzien worden om in één keer alle bedelingen in het aanslagjaar aan te geven. Indien nodig, kan tussen 1 en 15 december nog een regularisatieaangifte gedaan worden.

3.14.4 Modelbeslissing

Een modelbeslissing voor de belasting op reclamedrukwerk is beschikbaar op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>

3.15 Huisvuil

3.15.1 Juridische verwijzingen

Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Besluit van de Vlaamse Regering van 17 februari 2012 tot vaststelling van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA)

Uitvoeringsplan voor het huishoudelijk afval en gelijkaardig bedrijfsafval, goedgekeurd op 16 september 2016 door de Vlaamse Regering

3.15.2 Aandachtspunten

Het gewestelijke afvalbeleid is gebaseerd op een afvalstoffenverwerkingshiërarchie met, in volgorde van voorkeur, de volgende mogelijkheden tot afvalverwerking: afvalvermindering door preventie, hergebruik en recuperatie, verbranden onder milieuhygiënische voorwaarden en ten slotte storten van de restfractie. Volgens het uitvoeringsplan vormen de gemeentebelastingen een instrument die dat beleid ondersteunen.

De belastingen op huisvuil betreffen de inzameling van huisvuil dat niet meer in aanmerking komt voor hergebruik en recuperatie. Sinds het uitvoeringsplan 2016 hoeven gemeenten dit niet langer noodzakelijk huis aan huis in te zamelen, maar kunnen lokale besturen ook opteren voor een 'brengmethode op korte afstand' (ondergronds of bovengronds) of een combinatie van beide. Het beheer van de afvalinzameling kan worden overgedragen aan intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, die meteen ook gemachtigd kunnen worden om de belastingen of retributies die de gemeenteraad vastlegt bij de burgers te innen. De inning kan ook worden opgedragen aan een extern verzelfstandigd agentschap.

De belastingen die aan de inwoners opgelegd worden voor de inzameling en de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen, kunnen bestaan uit:

- een forfaitaire huisvuilbelasting;
- een variabele invulling (onder meer met retributies, door de verkoop van huisvuilzakken, verkoop van stickers, diftar, betalende fracties op het containerpark,...). Dit is wat de gemeente rechtstreeks doorrekent aan de burgers, afhankelijk van de hoeveelheid afval die ze produceren.

Sinds midden 2013 bepaalt de gemeente haar variabele tarieven niet helemaal autonoom. Met het oog op harmonisatie binnen het Vlaamse Gewest, heeft de Vlaamse Regering voor bepaalde

afvalfracties minimum- en maximumtarieven bepaald (zie bijlage 5.1.4 bij het VLAREMA). De gemeente legt haar tarieven vast binnen de voorgeschreven prijsvork.

3.15.3 Aanbevelingen

3.15.3.1 De vervuiler betaalt

Het is de bedoeling dat de inzamelings- en verwerkingskosten van het huishoudelijk afval deels gedekt worden door een forfaitaire huisvuilbelasting, deels door de aanrekening van kosten op maat van de vervuiler (toepassing van het principe 'de vervuiler betaalt'), en deels door een bijpassing uit de algemene middelen van de gemeente.

Een volledige verrekening via de variabele kosten (principe 'de vervuiler betaalt'), kan nadelig ontwijkgedrag van de bevolking veroorzaken, zoals sluikestorten, sluikeverbranden en afvaltoerisme. Het is aan de gemeente om een evenwicht te vinden tussen de drie genoemde financieringsbronnen. Soms is het passend om een lagere prijs te vragen voor de restafvalzak en het tekort voor de financiering van het afvalbeheer vervolgens te compenseren door een hogere forfaitaire afvalbelasting of vanuit de algemene middelen van de gemeenten. Ook de begrenzing van de variabele kostenaanrekening in het VLAREMA was o.m. bedoeld om afvaltoerisme te voorkomen.

In ieder geval kan het best gewerkt worden met een getrappt systeem van tarifiering voor de inzameling van de verschillende afvalfracties. Restafval moet opvallend duurder zijn dan het selectief ingezamelde afval, zodat sorteren en selecteren de moeite waard blijven.

3.15.3.2 Brengsystemen

De gemeente kiest zelf of ze restafval, papier en karton, pmd en gft aan huis inzamelt, of inzamelt op verzamelpunten op korte afstand. Ook een combinatie van beide is mogelijk.

De brengmethode op korte afstand is doorgaans een vrij duur systeem, zeker wanneer er een toegangscontrole aan gekoppeld is. De gemeente moet rekening houden met investeringskosten, onderhoudskosten en kosten voor ordehandhaving (beschadigingen, sluikestort) die bij de huis-aan-huisinzameling niet spelen.

Daartegenover staat dat een brengsysteem op korte afstand bijzonder interessant kan zijn om tegemoet te komen aan meer compacte woonvormen, als huis-aan-huisinzameling moeilijk is door het toegenomen verkeer in de stadskern of als de gemeente kiest voor autovrije kernen, of in toeristische gemeenten die specifiek moeten inzetten op een oplossing voor het afval van toeristen en tweedeverblijvers.

Kiest een lokaal bestuur voor een brengsysteem op korte afstand, dan heeft het de keuze uit ondergrondse of bovengrondse inzamelrecipiënten. Die moeten op wandelafstand liggen (aanbevolen is een traject van maximaal 200 meter) en ook vlot en veilig bereikbaar zijn voor mensen met een beperkte mobiliteit. De aangerekende kosten moeten opnieuw binnen de prijzensvork liggen die het VLAREMA oplegt.

3.15.3.3 Sociale correcties

Om ervoor te zorgen dat de gewestelijke afvalnorm gehaald wordt, moet er omzichtig omgesprongen worden met sociale correcties. Het toekennen van sociale voordelen aan bepaalde bevolkingscategorieën is in feite niet verenigbaar met de aard en het doel van deze belasting, noch met haar beleidsondersteunende karakter.

Toch worden voordelen aan sociale categorieën (bijvoorbeeld wezen, invaliden, gepensioneerden en genietters van een leefloon), toegekend in de vorm van belastingverminderingen, aanvaardbaar geacht.

3.15.3.4 Asbest

Op de containerparken moeten hechtgebonden asbestcement en klein gevaarlijk afval van huishoudens afzonderlijk ingezameld worden. Gemeenten moeten jaarlijks minstens de volgende vastgestelde fractie hechtgebonden asbest per gezin gratis aanvaarden, uitgedrukt in kilogram ofwel m³ ofwel in een hoeveelheid asbestcementplaten:

- 200 kg per gezin per jaar, of
- 1 m³ per gezin per jaar, of
- 10 asbestcementplaten per gezin per jaar.

De aanbidding van hoeveelheden die de gratis hoeveelheden overschrijden, kan door de gemeente belast worden. De OVAM kan de gemeente hierin adviseren.

3.16 Stortplaatsen

3.16.1 Juridische verwijzingen

Artikel 44-65 Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen

Besluit van de Vlaamse regering van 16 oktober 1991 betreffende de medewerking van de OVAM aan de inning van gemeentelijke opcentiemen op sommige milieuheffingen (Belgisch Staatsblad 27 november 1991)

3.16.2 Achtergrond

Door het beleid dat sterk gericht is op de recyclage van afvalstoffen, komt nog slechts 2% van het huishoudelijk afval terecht op stortplaatsen. Daardoor is het aantal vergunde stortplaatsen gedaald naar nog slechts 28 (cijfer 2015).

Er zijn drie categorieën van stortplaatsen. De stortplaatsen van categorie 1 dienen voor bedrijfsafvalstoffen. Stortplaatsen van categorie 2 worden gebruikt voor huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen. Stortplaatsen van categorie 3 zijn toegankelijk voor derden. Er zijn verbrandingsinstallaties voor gevaarlijke bedrijfsafvalstoffen, voor huishoudelijke afvalstoffen en bedrijfsafvalstoffen van categorie 2 en voor bedrijfsafvalstoffen in het algemeen.

De stortplaatsen zijn als afvalverwerkingsinstellingen sowieso heffingsplichtig voor het Vlaamse Gewest. Afhankelijk van de gebruikte techniek geldt daarbij een verschillend tarief per ton afval.

3.16.3 Aandachtspunten

De gemeenten kunnen opcentiemen heffen op de gewestelijke heffingen ofwel zelf belastingen heffen op de private stortplaatsen op hun grondgebied. Vanwege het principe *non bis in idem* kan een gemeente maar één van beide belastingen heffen, dus ofwel een eigen belasting op stortplaatsen, ofwel een aanvullende belasting op de milieuheffing.

Belangrijk is dat de exploitant van de stortplaats deze kosten zal doorrekenen aan zijn klanten, waardoor een internalisering gebeurt van externe effecten.

3.16.3.1 Opcentiemen op de gewestelijke milieuheffing

Gemeenten kunnen stortplaatsen op hun grondgebied onder andere belasten door aanvullende belastingen te heffen op de gewestelijke milieuheffing.

De gemeenten kunnen voor de inning van de opcentiemen een beroep doen op de medewerking van de OVAM, op voorwaarde dat hun aanvullende gemeentelijke heffing slechts 20 opcentiemen bedraagt. In principe mogen gemeenten dus hogere opcentiemen heffen, maar dan is de OVAM niet meer tot medewerking verplicht.

De gemeente die een beroep wenst te doen op de OVAM, moet dit inschrijven in haar belastingreglement. Een eensluidend verklaard afschrift van dat gemeenteraadsbesluit moet aangetekend naar de OVAM worden gestuurd, uiterlijk op 31 december van het jaar dat voorafgaat aan dat waarop de opcentiemen betrekking hebben.

De OVAM houdt 5% invorderingskosten in op het bedrag van de gemeentelijke opcentiemen op de milieuheffing.

3.16.3.2 Private stortplaatsen

Als alternatief voor het innen van opcentiemen op de gewestelijke milieuheffing kan de gemeente ook een eigen gemeentebelasting vestigen op de stortplaatsen op haar grondgebied.

Omdat die belasting nog altijd een aanvulling blijft op de gewestelijke belasting, moet erover gewaakt worden dat de aanslagvoeten redelijk en verantwoord zijn. Daarbij kan bijvoorbeeld uitgegaan worden van de aard en de hoeveelheden gestort afval.

3.17 Retributie voor het opruimen van sluikstorten

3.17.1 Juridische verwijzingen

Artikel 16.6.3, §2 Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM)

Artikel 12, §1 Decreet van 23 december 2011 betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (Materialendecreet)

3.17.2 Achtergrond

Artikel 12 van het Materialendecreet verbiedt om afvalstoffen achter te laten in strijd met de voorschriften van het decreet of zijn uitvoeringsbesluiten. Sluikstorten wordt uitdrukkelijk beschouwd als een milieumisdrijf (zie artikel 16.1.2, 2° van het DABM), zonder onderscheid naargelang van de zwaarte van het misdrijf. Er wordt evenwel op aangedrongen om handhavingsmaatregelen toe te passen die in verhouding staan tot de feiten. Titel XVI van het DABM voorziet daarom in bestuurlijke en strafrechtelijke handhavingsinstrumenten en laat voor kleine vergrijpen ook GAS toe (zie artikel 16.6.3, §2 van het DABM).

Voor de gemeente staan dus drie manieren open om op te treden tegen sluikstorten:

- Ze kan gebruikmaken van bestuurlijke of strafrechtelijke maatregelen volgens titel XVI van het decreet van het DABM. Doorgaans bestemt de gemeente een strafrechtelijk optreden echter louter voor grote en gevaarlijke vormen van sluikstorten en voorziet ze in GAS-boetes voor kleinere vormen van sluikstorten;
- Ze kan gebruikmaken van GAS-boetes, die de gemeente aanwendt voor de handhaving van kleine vormen van openbare overlast. Wat de gemeente verstaat onder openbare overlast, moet beschreven worden in het GAS-reglement. In het kader van sluikstorten kan het gaan om het achterlaten van zwerfvuil (sigarettenpeuken, kauwgum, blikjes, snoepwikkels, enzovoort) op de openbare weg en plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn, het niet opruimen van hondenpoep, het dumpen van kleine hoeveelheden huishoudelijk afval, het niet naleven van de inzamelregels voor huishoudelijk afval, het sluikstoken van kleine hoeveelheden huishoudelijk afval, het niet naleven van het verbod om reclaimedrukwerk te bedelen in leegstaande panden of in brievenbussen met een nee-sticker, wildplakken,...

De gemeentelijke administratieve geldboete mag maximaal 350 euro bedragen voor een meerderjarige en 175 euro voor een minderjarige. Wanneer er voor de vermelde handelingen geen GAS vastgesteld werd in het GAS-reglement, is enkel een strafrechtelijke vervolging mogelijk. Omgekeerd kunnen overtredingen die aangepakt worden door middel van een GAS, niet langer strafrechtelijk gesanctioneerd worden;

- Ze kan de opruimingskosten verhalen op de sluikestorter via een retributie. Deze retributie kan eventueel gecombineerd worden met een bestuurlijke of strafrechtelijke maatregel of met een GAS voor de sluikestorter.

3.17.3 Aanbevelingen

1. De kosten voor het opruimen van een sluikestort worden verhaald op degene die het misdrijf heeft begaan. De betalingplichtige wordt aangeduid aan de hand van een proces-verbaal opgemaakt door de bevoegde verbaliserende instantie. Die maakt het proces-verbaal over aan de financieel directeur.
2. De retributie voor het opruimen van sluikestorten dekt de kost voor het ruimen van het afval, inclusief de kosten voor het ingezette materieel en personeel.
De gemeente kan de afvalstoffen door eigen personeel laten opruimen of door derden. De retributie kan slechts louter kostendekkend zijn. Daarbij wordt rekening gehouden met:
 - de afstand die afgelegd wordt om het afval op te halen en/of weg te brengen;
 - de aard en de hoeveelheid van de achtergelaten afvalstoffen;
 - het ingezette materieel en personeel.
3. De retributie kan eventueel gecombineerd worden met een GAS-boete of een bestuurlijke of strafrechtelijke sanctie volgens het milieuhandhavingsdecreet.
Vanwege het *non bis in idem*-beginsel in strafzaken, is het in dat geval uitgesloten dat in de retributie forfaitaire administratieve kosten inbegrepen zijn voor het weghalen en wegbrengen van het gesluisstorte afval. Het *non bis in idem*-beginsel verzet zich immers niet tegen het bestaan van verschillende sanctioneringsmogelijkheden naast elkaar, maar wel tegen de cumulatieve toepassing van deze sancties voor dezelfde feiten ten aanzien van eenzelfde persoon.

3.17.4 Modelbeslissing

Een modelbesluit voor de retributie voor het opruimen van sluikestorten vindt u op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur:

<http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/financiering/fiscaliteit/voorbeeldteksten>

3.18 Lijkbezorging

3.18.1 Juridische verwijzingen

Artikel 15 Wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging

Wet van 28 januari 1975 betreffende de gemeentebelastingen op het lijkenvervoer

Decreet van 16 januari 2004 betreffende de begraafplaatsen en de lijkbezorging

Omzendbrief BB 2006/03 van 10 maart 2006 betreffende de toepassing van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging en uitvoeringsbesluiten

3.18.2 Achtergrond

In 2002 werd de bevoegdheid voor de begraafplaatsen en de lijkbezorging aan de gewesten overgedragen (artikel 4 van de bijzondere wet van 13 juli 2001 houdende overdracht van diverse bevoegdheden aan de gewesten en de gemeenschappen). In Vlaanderen werd die overdracht vertaald in het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging. Dat decreet regelt de inrichting van de gemeentelijke begraafplaatsen en de rol van de gemeenten bij de lijkbezorging van hun inwoners.

Voor het lijkenvervoer blijven artikel 15 van de wet van 20 juli 1971 en de wet van 28 januari 1975 van toepassing.

3.18.3 Aandachtspunten

1. Een gemeente is verplicht om te zorgen voor de lijkbezorging van haar inwoners.

Artikel 2, vijfde lid van het decreet van 16 januari 2004 schrijft voor dat dit een kosteloze dienst uitmaakt voor de inwoners van de gemeente (of van de gemeenten van het intergemeentelijk samenwerkingsverband als de begraafplaats door een intergemeentelijk samenwerkingsverband beheerd wordt). De kosteloosheid geldt alleen voor personen die ingeschreven zijn in de bevolkingsregisters, het vreemdelingenregister of het wachtregister van de gemeente (of van de gemeenten die deel uitmaken van het intergemeentelijk samenwerkingsverband).

2. Het is mogelijk dat ook een niet-inwoner in de gemeente begraven wil worden of wenst dat zijn as daar begraven, uitgestrooid of bijgezet wordt. Heel wat mensen worden bijvoorbeeld in een woonzorgcentrum opgenomen in een andere gemeente dan waar ze heel hun leven gewoond hebben en drukken de wens uit om daar toch begraven te worden.

Artikel 15, §1, tweede lid van het decreet van 16 januari 2004 regelt dat iedereen vanaf zestien jaar een schriftelijke kennisgeving van zijn laatste wilsbeschikking kan bezorgen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van zijn gemeente. Daarin kan de betrokkene onder andere aangeven in welke gemeente hij begraven wil worden of in welke gemeente hij zijn as begraven, uitgestrooid of bijgezet wenst te zien. De opgegeven gemeente kiest zelf of ze dat verzoek inwilligt, met dien verstande dat de lijkbezorging dan ook niet kosteloos hoeft te zijn.

3. De kosteloosheid van de lijkbezorging voor eigen inwoners is beperkt tot de lijkbezorging in de strikte zin van het woord: de begraafing van het stoffelijk overschot, de as of de urne, uitstrooiing van de as of bijzetting van een urn in een columbarium.

Als de gemeente het lijkenvervoer verzorgt (wet van 28 januari 1975) en voor begravingen in een grafkelder (artikel 17, §1 van het decreet van 16 januari 2004), kan wel een vergoeding tegen kostprijs gevraagd worden. Het eerste komt nog amper voor sinds de afschaffing van het gemeentelijk monopolie op het lijkenvervoer in het decreet van 16 januari 2004. Het lijkenvervoer is sindsdien vooral een zaak van private begrafenisondernemers geworden, die daarvoor hun eigen tarieven aanrekenen.

4. Voor behoeftigen is de lijkbezorging volledig kosteloos, met inbegrip van de kisting en het vervoer van het stoffelijk overschot. Artikel 14 van het decreet van 16 januari 2004 bepaalt dat al die kosten ten laste vallen van de gemeente waar de behoeftige in het bevolkingsregister, het vreemdelingen- of het wachtregister ingeschreven is.

3.18.4 Aanbevelingen

1. Bij de vaststelling van het tarief moet ervoor gezorgd worden dat elke mogelijke discriminatie op grond van filosofische of godsdienstige overtuiging uitgesloten is. In de geest van het decreet moet er bovendien over gewaakt worden dat de vrije keuze van de betrokkenen over de wijze van lijkbezorging zorgvuldig wordt gerespecteerd.
2. Voor de belasting op opgravingen kan een gedifferentieerd tarief verantwoord zijn naargelang het gaat om de opgraving van kisten of de verplaatsing en de opgraving van asurnen. De arbeidsintensiteit en de hygiënische omstandigheden kunnen in die drie gevallen immers zeer verschillen.
3. De gemeente is niet verplicht om voor elk type van lijkbezorging hetzelfde tarief te hanteren.

3.19 Schotelantennes

3.19.1 Juridische verwijzingen

Artikel 49 Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU)

Gemotiveerd advies van de Europese Commissie van 26 mei 1999

Omzendbrief BA-99/07 van 29 juni 1999 betreffende de gemeentebelastingen – Gemeentebelastingen op schotelantennes onverenigbaar met het EG-verdrag

Mededeling Europese Commissie van 27 juni 2001 over de toepassing van de algemene beginselen van het vrije verkeer van goederen en diensten – artikel 28 en 49 van het verdrag – op het gebied van schotelantennes, nr. COM/2001/0351 def.

Hof van Justitie 29 november 2001, nr. C17/00 (De Coster)

Richtlijn 2010/13/EU van het Europees Parlement en de Raad van 10 maart 2010 betreffende de coördinatie van bepaalde wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in de lidstaten inzake het aanbieden van audiovisuele mediadiensten (richtlijn audiovisuele mediadiensten)

3.19.2 Achtergrond

Vóór 2001 werd in meerdere gemeenten in België een belasting geheven op schotelantennes voor de ontvangst van satelliettelevisie. Die belastingen werden gemotiveerd vanuit het onesthetische en landschapsverstorende karakter van de schotelantennes.

De belastingheffende gemeenten werden echter teruggefloten door de Europese Commissie en het Hof van Justitie wegens een schending van het vrij verkeer van diensten zoals opgelegd in artikel 49 van het VWEU. Artikel 49 van het VWEU verbiedt beperkingen van het vrije verkeer van diensten in de Unie, zowel ten aanzien van de dienstverstrekkers als ten aanzien van de ontvangers van de verstrekte dienst.

De gemeentebelasting op schotelantennes wordt in strijd geacht met artikel 49 van het VWEU omdat ze burgers belemmert om voor satelliettelevisie en -radio te kiezen en dus onrechtstreeks ook satellietuitzendingen belemmert uit andere lidstaten. Zodoende discrimineert de gemeentebelasting op schotelantennes:

- bepaalde categorieën kijkers en luisteraars (die uitzendingen wensen te bekijken die niet of zeer beperkt uitgezonden worden via het kabelnet);
- buitenlandse radio- en televisiezenders (die geen of een zeer beperkte toegang hebben tot het kabelnet);
- satellietexploitanten (aangezien hun gebruikers een nadeel ondervinden ten aanzien van gebruikers van het kabelnet).

Bovendien doen zich ook in het licht van het doel van de belasting ongelijkheden voor. Het esthetisch doel van de belasting kan niet verantwoorden dat:

- ook schotelantennes belast worden die niet zichtbaar zijn;
- geen onderscheid gemaakt wordt tussen de groottes van de antennes,
- andere types van antennes en soortgelijke uitsteeksels (bijvoorbeeld vlaggenmasten) niet op gelijkaardige wijze belast worden.

De verantwoording voor de gemeentebelastingen op schotelantennes voldeed verder volgens de Europese Commissie niet aan het noodzakelijkheids criterium, noch aan de evenredigheidsvereiste. Het landschapsbeschermdende en esthetische doel van de bestreden belasting kan perfect verwezenlijkt worden op een manier die de vrijheid van dienstverrichting minder beknot, bijvoorbeeld door stedenbouwkundige voorschriften waarin regels bepaald worden over de grootte van de antennes, de plaats of wijze van opstelling van de antennes, het gebruik van collectieve antennes,...

3.19.3 Aandachtspunt

Er mogen geen gemeentebelastingen meer geheven worden op schotelantennes.

3.20 Masten en pylonen

3.20.1 Achtergrond

De gemeentebelasting op masten en pylonen werd aanvankelijk gevestigd als belasting op relaisstations voor telecommunicatie. Ze werd voor het eerst in een Vlaamse gemeente ingevoerd in 1998. Net als voor schotelantennes (zie punt 3.19), werd de belasting verantwoord vanuit het onesthetisch en landschapsverstoring effect van de verticale constructies. De belasting gaf al snel aanleiding tot tal van juridische betwistingen, vooral vanuit de telecomsector, die totnogtoe vooral in het voordeel van de gemeenten beslecht werden.

3.20.2 Aandachtspunten

1. Onder invloed van de rechtspraak werd de belasting op gsm-masten verruimd naar een belasting op alle masten en pylonen die het landschap verstoren. De visie van veel lagere rechtbanken dat een belasting op enkel gsm-masten het gelijkheidsbeginsel schond ten aanzien van soortgelijke, onbelaste antennes of masten, werd op 17 november 2006 bekrachtigd door het Hof van Cassatie.

De 'tweede generatie' van belastingreglementen is in de regel gericht op alle dragende verticale constructies, masten en pylonen met een minimale hoogte.

Het feit dat gsm-masten niet meer afzonderlijk belast worden, maar alleen als ze onder de toepassing van een (meer) algemene belasting vallen, maakt dat ook niet langer ongeoorloofde belemmeringen opgeworpen kunnen worden ten aanzien van de installatie en de uitbating van telecominfrastructuur.

2. Specifiek voor gsm-masten werd bijvoorbeeld lange tijd een schending aangevoerd van de artikelen 97 en 98 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven (EOB-wet). Deze wet heeft onder andere tot doel om een gunstig klimaat te scheppen voor de ontwikkeling van de telecommarkt in België. Artikelen 97 en 98 verschaffen aan de telecomoperatoren een gebruiksrecht op het openbaar en op privaat domein om kabels, bovengrondse lijnen en bijbehorende uitrusting aan te leggen. De overheid mag voor dat gebruiksrecht op het openbaar domein geen belasting of retributie opleggen van welke aard ook.

Belastingen die echter losstaan van dat gebruiksrecht, worden door de EOB-wet niet verboden. Zo is het bijvoorbeeld wel mogelijk om een algemene belasting op de economische activiteit van de telecomoperatoren te heffen (GH 15 december 2011, nr. 2011/189) of kunnen masten en pylonen, waaronder gsm-masten, belast worden om budgettaire redenen en omwille van hun landschapsverstoring karakter (Cass. 30 maart 2012, F.11.0043.F; Cass. 30 maart 2012, F.11.0044.F; Cass. 30 maart 2012, F.11.0046.F; Cass. 30 maart 2012, F.11.0080.F; Cass. 23 november 2012, nr. C.11.0444.N/1).

3. Een algemene belasting die onder andere gsm-masten treft, wordt ook niet verhinderd door artikel 13 van de richtlijn 2002/20/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de machtiging voor elektronische communicatienetwerken en -diensten (Machtigingsrichtlijn). Die richtlijn stelt regels vast over de procedures voor het verlenen van algemene machtigingen of rechten aan onder andere telecomoperatoren en bepaalt in dat kader ook de aard en de omvang van de financiële lasten die de lidstaten aan de dienstverleners kunnen opleggen. Artikel 13 van de Machtigingsrichtlijn bepaalt dat lidstaten een vergoeding kunnen vragen voor de rechten om faciliteiten te installeren op, boven of onder openbare of particuliere eigendom, maar geldt uitdrukkelijk slechts binnen de algemene machtigingsprocedure die telecomoperatoren machtigt om hun diensten aan te bieden (HvJ 6 oktober 2015, nr. C-346/13; HvJ 17 december 2015, nr. C-454/13; HvJ 17 december 2015, nr. C-517/13).
4. Belastingen op masten en pylonen houden geen schending in van het vrij verkeer van diensten (artikel 49 EG) en het Europees mededingingsrecht (richtlijn 2002/77/EG van de Commissie van 16 september 2002 betreffende de mededinging op de markten voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten) als ze zonder onderscheid van toepassing zijn op alle eigenaars van de masten en pylonen en als buitenlandse eigenaars feitelijk noch rechtens zwaarder worden geraakt dan binnenlandse exploitanten (HvJ 8 september 2005, samengevoegde zaken nrs.C-544/03 en C-545/03).

3.20.3 Aanbevelingen

1. Een specifieke belasting op gsm-masten of op elektriciteitspylonen vanwege van hun landschapsversturende karakter, botst met het gelijkheidsbeginsel. Het reglement moet gelden voor alle gelijkaardige dragende verticale constructies, masten en pylonen.
2. Het reglement moet aangeven vanaf welke hoogte masten en pylonen belast worden. De aanduiding van de hoogte geldt als een objectieve maatstaf om te bepalen of er al dan niet sprake is van landschapsverstoring. De gemeente vult autonoom in waar voor haar de grens van de aanvaardbare hinder ligt. Hoogtes van 15 à 20 meter zijn gebruikelijk.
3. Belastingverminderingen of vrijstellingen voor constructies voor het produceren van groene stroom, zijn aangewezen. De Raad van State heeft geoordeeld dat differentiaties ter aanmoediging van de productie van groene stroom een objectief en redelijk criterium uitmaken die het landschapsversturende karakter van de masten en pylonen compenseren (RvS 14 januari 2014, nr. 226.034; RvS 16 juni 2015, nr. 231.593)
4. Op dezelfde manier zijn belastingvrijstellingen aangewezen voor constructies voor openbare hulpverlenings- en veiligheidsdiensten. Voor de Raad van State zijn vrijstellingen voor deze constructies die primaire overheidstaken uitoefenen objectief en redelijk verantwoord (RvS 16 juni 2015, nr. 231.593).

3.21 Belasting op tweede verblijven

3.21.1 Achtergrond

De belasting op tweede verblijven is een belastingvorm die opgang heeft gemaakt vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw en die sindsdien een constante is in de rechtspraak. Het voorwerp van de belasting betreft woongelegenheden waarvoor niemand ingeschreven staat in de bevolkingsregisters omdat ze dienst doen als een tweede verblijf.

In de loop van de tijd werden verschillende motiveringen voor de belasting opgeworpen. De belasting evolueerde van een weeldebelasting naar een belasting ter compensatie van de aanvullende personenbelasting die de eigen inwoners betalen, en wordt recent ook geheven vanuit de bekommernis om de sociale cohesie binnen de gemeente te vrijwaren.

3.21.2 Aandachtspunten

1. Het belastbaar voorwerp van deze belasting is elke private woongelegheden die niet het hoofdverblijf vormt van de eigenaar of de huurder, maar die wel op elk moment door hem kan worden bewoond. Tweede verblijven zijn landhuizen, bungalows, appartementen, weekendhuisjes, optrekjes en alle andere vaste woongelegenheden, met inbegrip van de met chalets gelijkgestelde caravans, die al of niet ingeschreven zijn in de kadastrale legger.

Lokalen die uitsluitend bestemd zijn om een beroepsactiviteit uit te oefenen, garages, tenten, verplaatsbare caravans en woonaanhangwagens worden niet als tweede verblijf beschouwd. Op tenten, verplaatsbare caravans en woonaanhangwagens kan eventueel wel een belasting op het kamperen van toepassing zijn.

2. De belasting op tweede verblijven wordt geheven op het eigendom of op het gebruiksrecht van het tweede verblijf. Het enige voorbehoud is dat de gemeentebelasting niet berekend mag worden op het kadastraal inkomen of enige andere belastbare grondslag van de in artikel 464, 1° WIB 1992 genoemde inkomstenbelasting. Bij de aanwijzing van de belastingplichtige wordt rekening gehouden met de motivering van de belasting. Om een gemakkelijke invordering van de belasting op tweede verblijven te verzekeren, kan het aangewezen zijn om de eigenaar van het tweede verblijf aan te duiden als belastingplichtige.
3. Als de belasting gevestigd wordt ter compensatie van de algemene belastingen die door de eigen inwoners van de gemeente betaald worden, is vereist dat het geheven tarief redelijk in verhouding staat tot de belastingen die de inwoners betalen (in de eerste plaats de aanvullende personenbelasting en de opcentiemen op de onroerende voorheffing). Tariefdifferentiaties op basis van de ligging zijn mogelijk als men in een zeker deel van de gemeente meer of minder genot heeft van de infrastructuurwerken en voorzieningen van de gemeente. In dat geval moet het grondgebied van de gemeente opgedeeld worden in zones.

Als de belasting gevestigd wordt als een weeldebelasting of als een belasting ter vrijwaring van de sociale cohesie in de gemeente, hoeft voor de bepaling van het belastingtarief geen rekening gehouden te worden met de fiscale bijdragen van de eigen inwoners. Ook voor een belasting die het weeldekarakter van het tweede verblijf benadrukt, kunnen tariefdifferentiaties bepaald worden, bijvoorbeeld op basis van de oppervlakte van de woning of naargelang van zones in de gemeente waar de prijzen voor woongelegenheden aanzienlijk hoger liggen dan in andere zones van de gemeente.

3.22 Toeristische logies

3.22.1 Juridische verwijzingen

Decreet van 5 februari 2016 houdende het toeristische logies

Besluit van de Vlaamse Regering van 17 maart 2017 tot uitvoering van het decreet van 5 februari 2016 houdende het toeristische logies

3.22.2 Achtergrond

De gemeentebelasting die geheven wordt ten aanzien van toeristen of personen die tijdelijk verblijf houden in de gemeente, wordt doorgaans gemotiveerd vanuit de inspanningen die de gemeente levert voor veiligheid en verfraaiing van de gemeente en waarvoor van de toeristen en tijdelijke verblijvers een redelijke bijdrage gevraagd wordt. Naargelang van het soort van logies wordt gewoonlijk een opsplitsing gemaakt tussen verblijven in hotels en pensions en openluchtrecreatieve verblijven.

Toeristische logies met een zekere bestendigheid vallen onder het Logiesdecreet van 2016. Dat decreet bouwde de administratieve lasten voor zowel de ondernemer als de overheid af en houdt rekening met nieuwe tendensen en aanbodvormen, onder andere het toenemend aanbod van logies door particulieren via onlineplatformen.

3.22.3 Aandachtspunten

1. De belasting op het toeristisch verblijf kan geheven worden op basis van de beschikbare oppervlakte of op het aantal beschikbare standplaatsen of wooneenheden die tegen betaling aangeboden worden op de toeristische markt. Voor het bepalen van de belastbare basis kan een aangifteplicht opgelegd worden.

Het tarief mag echter niet bepaald worden op basis van de prijs per logies en de bezettingsgraad van de logies, zelfs als die laatste forfaitair bepaald wordt. Een belasting die berekend wordt op de omzet, maakt een verboden gelijkaardige belasting uit in de zin van artikel 464, 1° van het WIB 1992 (Cass. 19 september 2013, nr. F.12.0171.N/1).

2. Belastingplichtige is de aanbieder van het toeristisch logies. Volgens het Logiesdecreet kan dat ofwel de exploitant zelf zijn ofwel de tussenpersoon die tegen betaling de aanbieding faciliteert.
3. Een belasting op toeristisch logies en een tweedeverblijfsbelasting die op dezelfde manier gemotiveerd wordt, kunnen niet tegelijk op eenzelfde verblijf gevestigd worden.

3.23 Vertoningen en vermakelijkheden

3.23.1 Achtergrond

De belasting op vertoningen en vermakelijkheden was oorspronkelijk een rijksbelasting waarop de gemeenten opcentiemen konden heffen. De rijksbelasting werd in 1948 opgeheven en de Staat liet zijn belasting op vertoningen over aan de gemeenten.

3.23.2 Aandachtspunten

Het toenmalige Ministerie van Binnenlandse Zaken stelde in 1949 een modelverordening beschikbaar die gebaseerd was op de vroegere rijksbelasting. In dat model werd een indirecte gemeentebelasting voorgesteld ten laste van de organisator van vertoningen en vermakelijkheden waarvoor een toegangsgeld betaald moest worden. Het bedrag van de belasting werd vastgesteld op basis van de bruto-ontvangsten voor de organisatie van de vertoning of vermakelijkheid en bedroeg een percentage van de kaartverkoop, eventueel vermeerderd met een gedeelte van de vestiairegelden, een deel van de verkoop van programma's, een deel van de opbrengst van consumpties,... Een gemeentebelasting die de grondslag of componenten van de grondslag van de inkomstenbelastingen als berekeningsbasis gebruikt, wordt door het Hof van Cassatie echter strijdig geacht met artikel 464, 1° van het WIB 1992 (Cass. 24 mei 2012 F.11.0052.N/1; Cass. 20 april 2018 F.16.0132.F/1

Deze rechtspraak betekent niet dat een gemeente in geen geval een belasting op vertoningen en vermakelijkheden kan vestigen. Artikel 464, 1° van het WIB 1992 staat niet in de weg dat vertoningen en vermakelijkheden belast worden, maar beperkt alleen de grondslag waarop de belasting berekend wordt. De belasting kan bijvoorbeeld wel vastgesteld worden op basis van het aantal deelnemers of bezoekers aan een vertoning of evenement, los van het inkomgeld en andere ontvangsten naar aanleiding van de vertoning of het evenement.

3.23.3 Aanbevelingen

Een gemeentebelasting op vertoningen en vermakelijkheden mag geen belemmering vormen voor de participatie van de bevolking aan culturele activiteiten. Wanneer die belasting toch geheven wordt, kan ze verantwoord worden door de vaststelling dat evenementen een geconcentreerde publiekstoeloop teweegbrengen binnen een kort tijdsbestek en binnen eenzelfde beperkte ruimte. Voor de gemeente vloeien daaruit extra verplichtingen en kosten voort op het vlak van veiligheid en orde en onderhoud van het openbaar domein. Die kosten zijn evenredig met het aantal bezoekers en met de aard van het evenement.

Een berekening die gebeurt op basis van het aantal bezoekers of deelnemers aan het evenement en die niet gerelateerd is aan het inkomgeld en andere ontvangsten in het kader van de vertoning of vermakelijkheid, is in elk geval verzoenbaar met artikel 464, 1° van het WIB 1992.

3.24 Agentschappen voor paardenwedrennen

3.24.1 Juridische verwijzingen

Artikel 2.12.4.0.2 VCF

Wet van 7 mei 1999 op de kansspelen, de weddenschappen, de kansspel-inrichtingen en de bescherming van spelers.

3.24.2 Aandachtspunt

De gemeenten mogen, in welke vorm ook, geen belastingen heffen op de spelen en weddenschappen, vermeld in de VCF. De VCF laat bij uitzondering belastingen toe op agentschappen voor weddenschappen op paardenwedrennen die gelopen zijn in het buitenland.

Overeenkomstig artikel 2.12.4.0.2, tweede lid VCF, mag het tarief niet meer bedragen dan 62 euro per maand bedrijvigheid of per gedeelte daarvan.

3.25 Belasting op taxidiensten en diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder

3.25.1 Juridische verwijzingen

Artikel 25-52 decreet van 20 april 2001 betreffende de organisatie van het personenvervoer over de weg (Taxidecreet)

Besluit van de Vlaamse Regering van 18 juli 2003 betreffende de taxidiensten en diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder

3.25.2 Achtergrond

De gemeenten kregen een belangrijke taak toebedeeld in de Vlaamse taxireglementering. Ze staan in voor het afleveren van de vergunningen voor de taxidiensten en de diensten voor het verhuren van voertuigen met bestuurder (VVB), moeten de uitgereikte vergunningen vervolgens ook controleren en zorgen voor voldoende taxistandplaatsen.

Een taxivergunning wordt uitgereikt door de gemeente waar de taxi-uitbater wenst te rijden en geldt alleen voor het grondgebied van de gemeente die de vergunning aflevert. Als een taxi-uitbater in meerdere gemeenten zijn diensten wil aanbieden, moet hij in al die gemeenten een taxivergunning aanvragen. Het staat iedere gemeente vrij om het verlenen van taxivergunningen op haar grondgebied te belasten.

Het VVB verschilt van taxidiensten doordat de dienst voor minstens drie uur ingehuurd wordt en op basis van een overeenkomst. Een VVB-vergunning wordt uitgereikt door de gemeente waar de exploitatiezetel van de uitbater gevestigd is, maar geldt meteen voor heel Vlaanderen. De uitgereikte VVB-vergunning wordt verplicht door de gemeente belast tegen een tarief dat opgelegd is in de Vlaamse regelgeving. Door een uniform tarief op te leggen in alle gemeenten, wilde de decreetgever 'belastingshoppen' tegengaan.

3.25.3 Aandachtspunten

De belastingtarieven die een gemeente kan opleggen aan respectievelijk de vergunninghouder van een taxidienst of dienst voor VVB, zijn decretaal geregeld.

Taxi's

Het is niet verplicht om taxivergunningen op het grondgebied van de gemeente te belasten, maar als de gemeente daarvoor kiest, moet ze zich houden aan de maximumtarieven die bepaald zijn in het decreet op het personenvervoer:

- vergunningen uitgereikt voor taxi's gestationeerd op privéterrein: maximale belasting van 250 euro (+ indexering) per kalenderjaar per voertuig, eventueel vermeerderd met maximaal 75 euro (+ indexering) per kalenderjaar per voertuig wanneer het voertuig voorzien is van radiotelefonie;
- vergunningen uitgereikt voor taxi's gestationeerd op de openbare weg: maximaal 450 euro (+ indexering) per kalenderjaar per voertuig, inclusief het gebruik van radiotelefonie.

VVB

Het verlenen van een vergunning aan een dienst voor VVB wordt verplicht belast door de gemeente waar de exploitatiezetel van de dienst gevestigd is. Het decreet op het personenvervoer legt een belasting van 250 euro (+ indexering) op per kalenderjaar per vergund voertuig.

Hoewel deze belasting decretaal opgelegd wordt, moet nog wel een gemeentelijk belastingreglement goedgekeurd worden dat onder andere de voorwaarden en wijze van inning bepaalt. Bij de afgifte van de vergunning wordt de belasting vaak contant geïnd, om vervolgens in de volgende vier jaar ingekohierd te worden.

Voertuigen met een vergunning voor zowel taxidiensten als diensten voor VVB

Als eenzelfde voertuig zowel ingezet wordt voor het VVB als voor taxidiensten, is de vergunninghouder zowel de belasting op de VVB-vergunning verschuldigd als de eventuele gemeentelijke belasting op de taxivergunning.

3.25.4 Aanbevelingen

- Over de manier waarop de taxivergunning belast moet worden, is in het Taxidecreet niets bepaald. Gezien de aard van deze belasting ligt een kohierbelasting het meest voor de hand. Zoals bij het VVB, is het ook mogelijk om de belasting contant te heffen bij de uitreiking van de vergunning en ze vervolgens in de daaropvolgende jaren in te kohieren.
- Behalve een belasting kan de gemeente bij reglement nog andere verplichtingen aan de vergunninghouders opleggen, bijvoorbeeld specifieke tarieven (zoals een jongerentarief in het weekend), kledijvereisten, minimumnormen inzake milieu,...

De gemeente kan taxidiensten die gebruikmaken van 'schonere' wagens een vermindering toekennen op de belasting voor hun vergunning. Die mogelijkheid om te differentiëren bestaat echter niet voor de diensten voor VVB.

3.26 De belasting of de retributie op het parkeren

3.26.1 Juridische verwijzingen

Artikelen 10/1 tot en met 10/3 Decreet van 16 mei 2008 betreffende de aanvullende reglementen op het wegverkeer en de plaatsing en bekostiging van de verkeerstekens

Artikel 27 KB van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg (Wegcode)

Ministerieel Besluit van 7 mei 1999 betreffende de parkeerkaart voor mensen met een handicap

Ministerieel besluit van 9 januari 2007 betreffende de gemeentelijke parkeerkaart

3.26.2 Achtergrond

De eerste parkeerheffingen dateren uit de jaren '50 van de vorige eeuw. Toen uiteindelijk bleek dat de toen geldende reglementering hiervoor niet in een rechtsgrond voorzag, reageerde de federale overheid met een reeks wijzigingen aan de verkeerswetgeving.

Nadat het Grondwettelijk Hof in 2010 oordeelde dat die bevoegdheid feitelijk aan de gewesten toekwam, volgde het nodige Vlaamse reparatiedecreet van 9 juli 2010, dat een extra hoofdstuk inschreef in het Vlaamse decreet van 16 mei 2008 betreffende de aanvullende reglementen op het wegverkeer en de plaatsing en bekostiging van de verkeerstekens.

3.26.3 Aandachtspunten

1. De parkeervergoeding die de gemeente oplegt moet gezien worden als een vergoeding voor een geleverde dienst namelijk het beschikbaar stellen van een parkeerplaats door de gemeente. De vergoeding kan de vorm aannemen van een retributie ofwel van een belasting.

Het onderscheid tussen de parkeerretributie en de parkeerbelasting is van belang voor het gekozen tarief, de mogelijkheid om bepaalde aspecten van de reglementering te delegeren naar de uitvoerende organen en de toe te passen procedures inzake inning, invordering en betwistingen van de schuld.

2. De belasting of retributie kan gevestigd worden op parkeren voor beperkte tijd (in de blauwe zone), betalend parkeren en het parkeren dat voorbehouden is aan houders van een parkeerkaart (vroegere bewonersparkeren).

Betalend parkeren wordt gedefinieerd als elke reglementering voor een parkeerplaats of een geheel van parkeerplaatsen waarvan tegen betaling mag worden gebruikgemaakt op de wijze en onder de voorwaarden die ter plaatse ter kennis worden gebracht van de betrokkenen (artikel 2.33 Wegcode).

Op plaatsen met parkeermeters of parkeerautomaten verloopt het parkeren op de wijze en onder de voorwaarden die op de toestellen zijn vermeld (artikel 27.3.1, 1° van de Wegcode). De aanpassing van de Wegcode, bij het koninklijk besluit van 18 september 1991, heeft een wettelijke basis gegeven aan het *dubbeltariefsysteem* dat momenteel in veel gemeenten wordt toegepast en waarbij de parkeerder kan kiezen voor een van de volgende mogelijkheden:

- een korte parkeerduur, die de parkeerder betaalt aan de parkeermeter of de automaat voor een aangegeven korte periode;
 - een langere parkeerduur, gewoonlijk voor een halve dag, die relatief duurder is. Als wordt vastgesteld dat de parkeerder niet heeft betaald voor zijn voertuig, wordt verondersteld dat hij voor de langere parkeertijd heeft gekozen;
 - een overschrijding van de toegelaten langere parkeerduur, waarvoor een derde tarief kan opgelegd worden.
3. Indien gewenst kan de gemeente parkeerkaarten uitreiken, aan de categorieën en tegen de voorwaarden die ze bij reglement bepaalt, en altijd op aanvraag van de rechthebbende (zie MB van 9 januari 2007). De afgifte van de kaart hoeft niet kosteloos te zijn.
 4. Om de parkeerretributie of -belasting te innen, kan de gemeente een beheersovereenkomst of een concessie sluiten met een parkeerbedrijf. De inning van de retributie kan in dat geval gebeuren door een aangestelde van het AGB of de concessionaris maar gebeurt altijd voor rekening van de gemeente. De financieel directeur van de gemeente blijft verantwoordelijk voor de invordering van niet-betaalde parkeergelden en de verdere afhandeling van de geschillenprocedure.
 5. Om zekerheid te creëren over de persoon van de schuldenaar van de retributie of belasting, is decretaal bepaald dat die altijd ten laste wordt gelegd van de houder van de nummerplaat van het geparkeerde voertuig.

De Vlaamse Regering, de gemeenten en hun concessiehouders en de gemeentelijke verzelfstandigde agentschappen zijn gemachtigd om de identiteit van de houder van de nummerplaat op te vragen bij de Dienst voor Inschrijving van de Voertuigen (DIV).

3.26.4 Aanbevelingen

1. Het is aanbevolen om personen met een handicap die houder zijn van een speciale parkeerkaart voor personen met een handicap vrij te stellen van de betaling van parkeergeld wanneer zij parkeren op de voorbehouden parkeerplaatsen voor personen met een handicap.

2. Als de gemeente om redenen van efficiëntie inzet op cashless parkeren (betaling via betaalkaarten of via een app), moet ze erop toezien dat voor de gebruiker alternatieve mogelijkheden blijven bestaan om aan zijn schuld te voldoen. Dat kan bijvoorbeeld door op wandelafstand in automaten te blijven voorzien die muntgeld aanvaarden en waar de gebruiker contant kan betalen.
3. Parkeerovertredingen, bijvoorbeeld als voertuigen geparkeerd staan op plaatsen waar een parkeerverbod geldt of als een inbreuk gemaakt wordt op het halfmaandelijks beurtelings parkeren, worden nog altijd strafrechtelijk gesanctioneerd of eventueel met een gemeentelijke administratieve sanctie (zie artikel 3, 3° van de Wet van 24 juni 2013 betreffende de gemeentelijke administratieve sancties en van het bijhorende KB van 9 maart 2014).

Het bovenstaande neemt niet weg dat de gemeente een retributie kan vragen voor het wegslepen van een onwettig geparkeerd voertuig. Belangrijk is dat die retributie louter de kosten dekt voor het wegslepen en het eventueel stallen van het voertuig in kwestie. Administratiekosten zijn daarin niet inbegrepen.

4. Doorgaans geldt een vrijstelling van betaalplicht op zon- en wettelijke feestdagen. Vrijstellingen van betaling op decretale feestdagen, zoals bijvoorbeeld op 11 juli, moeten expliciet aangegeven worden.

3.27 Belasting op het ontbreken van parkeerplaatsen

3.27.1 Juridische verwijzingen

Artikel 2.3.2, §2 en 4.2.20, §1 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

3.27.2 Achtergrond

Artikel 75 van het Omgevingsvergunningsdecreet laat toe dat financiële en technische lasten worden opgelegd aan de aanvrager van een omgevingsvergunning. Het aanleggen van parkeerplaatsen wordt vaak gekoppeld aan de verkrijging van de vergunning. Als de aanleg van parkeerplaatsen om één of andere reden niet mogelijk is, kan een compenserende belasting geheven worden.

3.27.3 Aandachtspunt

De stedenbouwkundige normen omtrent het aantal parkeerplaatsen, hun afmetingen en hun ligging moeten voorafgaandelijk vastgelegd worden in een stedenbouwkundige verordening. Het belastingreglement zelf is daarvoor niet de geschikte plaats.

De stedenbouwkundige verordening moet tot stand komen overeenkomstig de voorgeschreven procedure in artikel 2.3.2, §2 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Concreet is onder andere een voorafgaand advies nodig van het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, van de deputatie en van de Gemeentelijke Commissie voor Ruimtelijke Ordening, moet een openbaar onderzoek gevoerd worden en moet een uittreksel van de verordening gepubliceerd worden in het Belgisch Staatsblad.

3.27.4 Aanbeveling

In het fiscaal reglement bepalen de gemeenten het tarief, eventuele vrijstellingen, het tijdstip van de vaststelling en de wijze van inning van de belasting.

3.28 Nacht- en telefoonwinkels

3.28.1 Juridische verwijzingen

Wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening

Artikel 48 Wetsbepalingen inzake de slijterijen van gegiste dranken, samengeordend op 3 april 1953

3.28.2 Achtergrond

Nachtwinkels en private bureaus voor telecommunicatie zijn gedefinieerd in de wet van 10 november 2006 betreffende de openingsuren in handel, ambacht en dienstverlening. Private bureaus voor telecommunicatie zijn ook gekend als telefoonwinkels of phoneshops.

Omdat het openhouden van nacht- en telefoonwinkels dikwijls gepaard gaat met overlast, kan een jaarlijkse gemeentebelasting verantwoord zijn.

3.28.3 Aandachtspunten

1. Het heffen van een specifieke belasting op nacht- en telefoonwinkels, terwijl andere winkels buiten schot blijven, moet gegrond zijn op objectieve, redelijke motieven. De overlast die wordt veroorzaakt door nacht- en telefoonwinkels, wordt algemeen aanvaard als differentiatiecriteria. Merk op dat de hinder die deze winkels veroorzaken, precies ook aan de basis ligt van de speciale vergunningen en vereisten die nacht- en telefoonwinkels moeten kunnen voorleggen.
2. Artikel 48 van het KB van 3 april 1953 verbiedt om op dranklijterijen een openingsbelasting te heffen.

3.28.4 Aanbevelingen

Niets belet gemeenten om een belasting bijkomstig in te zetten om een zeker gedrag of een zekere situatie aan te moedigen of te ontmoedigen. Onder andere het opgelegde tarief kan daartoe bijdragen. Het tarief dat bijvoorbeeld aan nacht- en telefoonwinkels opgelegd wordt, mag echter niet in die mate disproportioneel zijn dat de belasting een prohibitief karakter krijgt.

3.29. Retributie voor afgifte van administratieve stukken

3.29.1 Identiteitskaarten (eiD), vreemdelingenkaarten (EVK), Kids-iD, visumaanvragen en verblijfsaanvragen

Juridische verwijzingen

Wet van 14 maart 1968 tot opheffing van de wetten betreffende de verblijfsbelasting voor vreemdelingen, gecoördineerd op 12 oktober 1953

KB van 10 december 1996 betreffende de verschillende identiteitsdocumenten voor kinderen onder de twaalf jaar

KB van 5 maart 2017 tot bepaling van de verblijfsvergunningen waarvoor de gemeenten retributies kunnen innen voor het vernieuwen, verlengen of vervangen ervan en tot bepaling van het maximumbedrag bedoeld in artikel 2, § 2, van de wet van 14 maart 1968 tot opheffing van de wetten betreffende de verblijfsbelasting voor vreemdelingen, gecoördineerd op 12 oktober 1953

Achtergrond

Identiteitskaarten, vreemdelingenkaarten, visumaanvragen en verblijfsaanvragen worden aangevraagd bij de gemeente, maar niet door de gemeente zelf aangemaakt. De kaarten worden gemaakt door de FOD Binnenlandse Zaken en aan de gemeenten geleverd. De aanmaakkosten worden door de FOD gefactureerd aan de gemeenten. De gemeenten rekenen deze kost vervolgens door aan de burger. Ze kunnen daar bovenop nog een kleine retributie vragen voor de afgifte van de kaarten.

Aandachtspunten

1. De aanmaakkosten voor identiteit- en verblijfskaarten worden jaarlijks op 1 januari automatisch herzien. De FOD Binnenlandse Zaken stelt de gemeente in kennis van de kostprijs van de verschillende kaarten naargelang van hun verschillende aanmaakprocedures. Alle richtlijnen zijn te vinden op: <http://www.ibz.rn.fgov.be/>.
2. De maximumkostprijs die de gemeente kan vorderen voor het afgeven van een identiteitsbewijs voor kinderen onder de twaalf jaar bedraagt 2 euro.
3. Als de gemeente een retributie vraagt voor de afgifte van identiteits- en verblijfsdocumenten, vereist het gelijkheidsbeginsel dat vreemdelingen en Belgische onderdanen hetzelfde bedrag betalen.

Er kan één keer per jaar een uitzondering gemaakt worden voor de retributies die gevraagd worden voor de vernieuwing, verlenging of vervanging van A-kaarten (bewijs inschrijving in

vreemdelingenregister – tijdelijk verblijf). Het KB van 5 maart 2017 laat toe om één keer per jaar voor die administratieve verrichtingen maximaal 50 euro te vragen.

3.29.2 Paspoorten

Juridische verwijzingen

Artikelen 50-67 Consulair Wetboek van 21 december 2013

Artikel 2 Ministerieel besluit van 19 april 2014 aangaande de afgifte van paspoorten

Achtergrond

De gemeenten zijn ertoe gemachtigd om in sommige gevallen paspoorten af te leveren. De consulaire heffing, de aanmaakprijs en de leveringsprijs worden bepaald door de FOD Buitenlandse Zaken. Meer inlichtingen en de tarieven zijn te vinden op:

http://diplomatie.belgium.be/nl/Diensten/Diensten_in_het_buitenland/Belgisch_paspoort/.

De gemeente kan daarbovenop een kleine retributie vragen voor de afgifte van het document.

3.29.3 Rijbewijzen

Juridische verwijzingen

Koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs

Ministerieel besluit van 20 juli 2005 tot bepaling van de betalingswijze van de retributies

Achtergrond

Artikel 61 en artikel 64 sexies van het koninklijk besluit van 23 maart 1998 betreffende het rijbewijs bepalen de retributies die verschuldigd zijn voor de afgifte van de verschillende soorten rijbewijzen. De gemeente int die retributie voor rekening van de federale overheid.

Meer informatie over de afgifte van rijbewijzen is te vinden op de website van de FOD Mobiliteit en Vervoer https://mobilit.belgium.be/nl/wegverkeer/rijbewijs/belgische_rijbewijzen/rijbewijs.

De gemeente kan bovenop de federale vergoeding een kleine retributie vragen voor de afgifte van het rijbewijs.

3.29.4 Afgifte van bestuursdocumenten

Juridische verwijzingen

Artikel II. 31, tweede lid van het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Achtergrond

Voor de afgifte van bestuursdocumenten in het kader van de uitoefening van het inzagerecht kan volgens het Bestuursdecreet een redelijke kostprijs gevraagd worden.

Wat een redelijke kostprijs inhoudt, is niet wettelijk bepaald. Er wordt aangenomen dat het advies van de Raad van State bij het oude openbaarheidsdecreet (decreet van 18 mei 1999 op de openbaarheid van bestuur) onverkort blijft gelden. Daarin stuurde de Raad van State erop aan om geen personeelskosten in de retributie te verrekenen (advies nr. 24.273/8 van de Raad van State van 6 februari 1996).

Die visie sluit aan bij de interpretatie van de toenmalige minister van Binnenlandse zaken van het vergelijkbare artikel 84, §2 van de Nieuwe Gemeentewet over de vergoeding die aan 'gemeenteraadsleden' gevraagd kon worden voor afschriften. De Nieuwe Gemeentewet bepaalde dat die vergoeding in geen geval meer mocht bedragen dan de kostprijs. Als antwoord op een parlementaire vraag stelde de minister dat de kostprijs alleen de kosten voor de reproductie van de documenten mocht inhouden, en niet de tijd die een bediende nodig heeft om een afschrift te maken, aangezien het om vaste kosten gaat (Vr. en Antw. Kamer 1995-1996, 8 december 1995, Vr. nr. 143 E. BERTRAND).

Aanbeveling

De retributie voor de afgifte van afschriften van bestuursdocumenten aan particulieren en voor de afgifte van afschriften aan gemeenteraadsleden is louter kostendekkend. Er worden geen personeelskosten verrekend in de kostprijs.

Concreet kan voor een afschrift van een bestuursdocument dus slechts de prijs van het papier en de inkt aangerekend worden. Als een bestuursdocument ingescand wordt en per mail verstuurd wordt, mogen er geen kosten aangerekend worden aan de aanvrager.

3.29.5 Afschriften en uittreksels uit registers van de burgerlijke stand

Achtergrond

Bijzondere bestuursdocumenten zijn akten en uittreksels uit de registers van de burgerlijke stand. Beide documenten zijn ook bestuursdocumenten in de zin van de grondwet en het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Voor een kopie van de akten of een afschrift uit de registers kan dus een vergoeding gevraagd worden zoals hierboven beschreven. Als de documenten ingescand worden en per mail worden verstuurd, mag daarvoor in principe geen vergoeding worden gevraagd.

Een hoger tarief is daarentegen wel verantwoord als:

1. een uittreksel met bijzondere bewijskracht wordt gevraagd (eensluitend verklaard afschrift);
2. opzoekingen in de stukken worden gevraagd. Dat zijn immers aanvullende administratieve prestaties.

Aanbeveling

Voor de bijkomende administratieve prestaties die eventueel gepaard gaan met de afgifte van een uittreksel uit de registers van de burgerlijke stand, kunnen eventueel personeelskosten aangerekend worden.

3.29.6 Conformiteitsattesten

Juridische verwijzingen

Hoofdstuk 4 Besluit van de Vlaamse Regering van 12 juli 2013 betreffende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor woningen.

Artikel 7-14 Vlaamse Wooncode van 15 juli 1997

Artikel 9 Besluit van de Vlaamse Regering van 12 juli 2013 betreffende de kwaliteits- en veiligheidsnormen voor woningen

Achtergrond

Het conformiteitsattest is een officiële verklaring dat een woning of kamer voldoet aan de normen inzake veiligheid, gezondheid en kwaliteit in de Vlaamse Wooncode. Het attest is decretaal verplicht na het in orde stellen van een voorheen onbewoond of ongeschikt verklaarde woning. Maar de gemeente kan het attest ook opleggen bij gemeentelijk reglement zowel voor de verhuur van kamers als van woningen.

Aandachtspunten

De maximale vergoeding die een gemeente kan vragen voor de afgifte van een conformiteitsattest werd vastgelegd door de Vlaamse Regering:

- De vergoeding voor de afgifte van de conformiteitsattesten voor huurwoningen bedraagt maximaal 62,50 euro.
- De vergoeding voor de afgifte van conformiteitsattesten voor kamerwoningen bedraagt 62,50 euro, verhoogd met 12,50 euro per kamer vanaf de zesde kamer. De totale vergoeding mag niet meer dan 1.250 euro bedragen.

3.29.7 Arbeidskaarten voor buitenlandse werknemers

Juridische verwijzingen

Artikel 8 Wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers

KB van 2 april 2003 tot bepaling van de modaliteiten van indiening van de aanvragen en van aflevering van de arbeidskaart C

Achtergrond

Vlaanderen is sinds 1 juli 2014 bevoegd voor de regelgeving over de toepassing, de controle en de handhaving van de arbeidskaarten en de beroepskaarten. De federale overheid behoudt echter een reglementerende restbevoegdheid als het gaat om afgeleiden van de verblijfssituatie (de arbeidskaart C en de vrijstellingen gekoppeld aan de verblijfssituatie).

Informatie over de aanvraag en afgifte van arbeidskaarten in het kader van een tewerkstelling van buitenlandse werknemers vindt u op: <http://www.werk.belgie.be/home.aspx> en <http://www.vlaanderen.be/werk>.

Aandachtspunten

De gemeentebesturen staan in voor de afgifte van de arbeidskaarten C. Voor de behandeling van de aanvraag van arbeidskaart C en de afgifte ervan kan een vergoeding gevraagd worden van maximaal 12 euro.

3.29.8 Omgevingsvergunningen

Juridische verwijzingen

Titel V Decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

Titel IV, Hoofdstuk II Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) van 15 mei 2009

Decreet betreffende de omgevingsvergunning van 25 april 2014

BVR van 16 juli 2010 betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening

BVR van 16 juli 2010 tot bepaling van de handelingen waarvoor geen stedenbouwkundige vergunning nodig is

BVR van 27 november 2015 tot uitvoering van het decreet van 25 april 2014 betreffende de omgevingsvergunning

BVR van 10 februari 2017 tot wijziging van diverse besluiten naar aanleiding van de inwerkingtreding van de omgevingsvergunning

Achtergrond

De omgevingsvergunning verenigt de vroegere stedenbouwkundige vergunning, verkavelingsvergunning en milieuvergunning. Sinds 1 januari 2018 moeten alle gemeenten de regelgeving van de omgevingsvergunning toepassen en werken met het digitaal loket voor omgevingsvergunningen.

Gedetailleerde informatie over de decretale vergunningsplicht, vrijstellingen en meldingsplicht zijn terug te vinden op: www.omgevingsloket.be en www.ruimtelijkeordering.be. Op de website www.omgevingsloket.be worden ook handleidingen ter beschikking gesteld, waaronder een leidraad voor de gemeentebesturen.

Aandachtspunten

Titel IV, Hoofdstuk II van de VCRO behandelt de vergunningsplicht. Er is een onderscheid tussen vergunningsplichtige en meldingsplichtige handelingen. De meldingsplicht betreft de gevallen waarin de beoordelingsruimte van het bestuur minimaal is vanwege het eenvoudige en gangbare karakter van de handelingen in kwestie of de onderworpenheid van de handelingen aan nauwkeurige voorschriften. Die dossiers zijn per definitie eenvoudiger voor de gemeente omdat geen externe adviezen of openbare onderzoeken nodig zijn en slechts een aktename vereist is zonder dat beslissingen getroffen moeten worden.

Aanbevelingen

1. Het tarief voor de afgifte van omgevingsvergunningen kan gedifferentieerd worden op basis van de dossiersamenstelling. Als de gevraagde vergoeding als een retributie gekwalificeerd wordt, moet de nodige aandacht besteed worden aan het kostenaspect. Het bedrag van de retributie moet in een redelijke verhouding staan tot de tegenprestatie van de gemeente.
2. Meldingsplichtige dossiers zijn per definitie meer eenvoudige dossiers voor de gemeente. De gevraagde vergoeding mag niet hoger zijn dan het tarief bij een eenvoudige dossiersamenstelling.

Wanneer een melding of aanvraag digitaal ingediend wordt, kan een lager tarief gevraagd worden. Voor de gemeente brengt een analoge aanvraag immers een bijkomende werklast mee.

3.29.9 Kosteloosheid ingevolge wetsbepalingen

De gemeentebelasting op de afgifte van administratieve stukken mag niet worden toegepast als de geldende regelgeving bepaalt dat bepaalde stukken kosteloos moeten worden afgegeven. Dat is bijvoorbeeld het geval voor alle documenten die nodig zijn voor de toepassing van de wet van 20 juli 1971 op de gewaarborgde gezinsbijslag (artikel 11, tweede lid) en voor alle stukken ten gevolge van verplichtingen van het sociaal statuut van zelfstandigen (artikel 23 van het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen).

3.29.10 Vrijstellingen

Een vrijstelling van de gemeentebelasting is wenselijk voor:

1. stukken die nodig zijn om te solliciteren naar een betrekking en die aangevraagd worden door werklozen, pas afgestudeerden en werkzoekenden die geen ander inkomen hebben dan het leefloon;
2. de geldigverklaring van aanvraagformulieren voor reductiekaarten voor grote gezinnen, om sociale redenen.

3.30 Retributie voor administratieve prestaties

3.30.1 Achtergrond

De retributie voor administratieve prestaties is een vergoeding die meestal betaald wordt voor opzoekwerk. In principe doet de inhoud van de dossiers of de stukken waarin het opzoekwerk verricht wordt, niet ter zake en zou een tarief vastgesteld kunnen worden op basis van het aantal gepresteerde uren. Die regeling geldt bijvoorbeeld voor genealogisch opzoekwerk, het opsporen van informatie over een onroerend goed of ander opzoekwerk.

3.30.2 Aandachtspunten

De gemeente behoudt haar eigen appreciatierecht bij de vaststelling van een dergelijke retributie. Als de gemeente bijvoorbeeld vaststelt dat een bepaald soort opzoekwerk altijd ongeveer evenveel tijd in beslag neemt en evenveel kost, kan ze er toch voor kiezen een vast bedrag per soort opzoekwerk aan te rekenen.

De toepassing van het gelijkheidsbeginsel vereist dat een dergelijke retributie algemeen wordt toegepast en dus niet alleen aan notarissen wordt aangerekend. Omgekeerd is het evenmin billijk om notarissen, op basis van hun ambt, vrij te stellen van een dergelijke retributie. De wet op het notarisambt bevat geen bepalingen in die zin. Notarissen moeten trouwens ook betalen voor de opzoekingen die zij laten verrichten door de ontvangers van registratie (zie het ministerieel besluit van 20 juni 2002 tot vaststelling van de retributies verschuldigd aan de ontvangers van de registratie voor het verstrekken van inlichtingen, getuigschriften, afschriften en uittreksels) en door de hypotheekbewaarders (zie het koninklijk besluit van 14 september 2016 tot vaststelling van de retributies voor de uitvoering van de hypothecaire formaliteiten en voor de aflevering van de afschriften en getuigschriften). Ze kunnen die vergoedingen doorrekenen aan hun klanten.

3.30.3 Aanbevelingen

De VVSG heeft samen met de Koninklijke Federatie van Belgische Notarissen een modelformulier uitgewerkt voor de aanvraag van vastgoedinformatie. Een vergoeding van 65 à 70 euro geldt als richtbedrag voor het volledig invullen van dat formulier. In ieder geval moeten notarissen over de gevraagde inlichtingen kunnen beschikken. Ze kunnen zich daarvoor baseren op het inzagerecht, dat voortvloeit uit het Bestuursdecreet van 7 december 2018.

Aan gerechtsdeurwaarders moeten inlichtingen kosteloos worden verstrekt als ze optreden voor behoeftigen krachtens een beslissing van het bureau voor gerechtsbijstand, overeenkomstig artikel 664 van het Gerechtelijk Wetboek. In dezelfde zin draagt de gemeente ook de gerechtsdeurwaarderkosten voor een vervolging die ze ingesteld had in een fiscale dwangprocedure tegen een kennelijk onvermogene (artikel 174, 3° van het KB tot uitvoering van het Wetboek van de Inkomstenbelastingen 1992).

3.31 Politieprestaties

3.31.1 Juridische verwijzingen

Artikel 90 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst op twee niveaus voor bepaalde opdrachten van bestuurlijke politiediensten

Artikel 107 Wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid

Ministeriële omzendbrief PLP 57 van 21 november 2018 betreffende de onderrichtingen voor het opstellen van de politiebegroting voor 2019 ten behoeve van de politiezones

3.31.2 Aandachtspunten

De kosten voor veiligheid en openbare orde worden bekostigd uit de middelen van de hulpverleningszone.

Voor prestaties van bestuurlijke politie voorzag de wetgever in de mogelijkheid om bepaalde politieprestaties tegen betaling te laten aanvragen door particulieren. Het daarvoor vereiste uitvoeringsbesluit werd echter nog niet gepubliceerd.

In afwachting hiervan hernam de wetgever ten aanzien van sommige gemeenten de bepalingen van artikel 223bis van de Nieuwe Gemeentewet, krachtens hetwelk individuele politieprestaties bepaald in de gemeenteraad konden worden doorgerekend aan personen en rechtspersonen.

3.31.3 Aanbevelingen

Het spreekt vanzelf dat ruimingskosten en de kosten voor het herstel van schade wel op de betrokkene verhaald kunnen worden. Daarvoor kan een reglement voor prestaties voor derden opgemaakt worden.

Als de betrokkene al gesanctioneerd wordt voor de vervuiling en/of de berokkende schade of voor het misdrijf dat daaraan ten grondslag ligt, mogen de ruimingskosten en herstelkosten uitdrukkelijk geen bijkomende sanctie uitmaken. De aangerekende kosten moeten daarom louter kostendekkend zijn en mogen bijvoorbeeld geen administratiekosten omvatten.

3.32. Hulpverleningszones

3.32.1 Juridische verwijzingen

Artikelen 2bis.1 en 2.bis.2 Wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming

Koninklijk Besluit van 25 april 2007 tot vaststelling van de opdrachten van de hulpdiensten die kunnen verhaald worden en diegene die gratis zijn

3.32.2 Aandachtspunten

Ingevolge artikel 2bis.1 van de wet van 31 december 1963 betreffende de civiele bescherming zijn de staat en de gemeenten verplicht om de kosten van de prestaties van de civiele bescherming en van de brandweerdiensten door te rekenen aan de begunstigden als die diensten optreden buiten hun wettelijke opdracht.

Welke opdrachten precies en tegen welke tarieven aan de begunstigden van de prestaties aangerekend kunnen worden, wordt opgesomd in de bijlage bij het K.B van 25 april 2007.

In geval van vervuiling en het vrijkomen van gevaarlijke stoffen, bepaalt artikel 2.bis.2 van de wet van 31 december 1963 de voorwaarden waaronder de ruimings- en andere kosten ten laste vallen van de exploitant of de eigenaar van de gewraakte stoffen verantwoordelijk voor de (dreiging op) schade.

De wet van 31 december 1963 en zijn uitvoeringsbesluit van 25 april 2007 vormen de rechtsgrond op basis waarvan de hulpverleningszone deze kosten op de betrokkenen kan verhalen. Hiervoor hoeft dus geen afzonderlijk retributiebesluit meer door de zoneraad opgemaakt te worden.

3.33. Retributie voor werken aan nutsleidingen

3.33.1 Achtergrond

In 2001 werd onder coördinatie van de VVSG een eerste 'Code voor infrastructuur- en nutswerken langs gemeentewegen' uitgewerkt. In 2016 volgde een actualisatie. De code legt afspraken vast tussen gemeentebesturen en netwerkbeheerders als nutswerken in de gemeente nodig zijn. De code moet een kwalitatieve samenwerking op het terrein bevorderen, met aandacht voor de omwonenden en de weggebruikers.

3.33.2 Modelreglement

Ter ondersteuning van deze code hebben sommige gemeenten een retributiereglement ingevoerd. U vindt het modelreglement op de website van het Agentschap Binnenlands Bestuur: http://lokaalbestuur.vlaanderen.be/sites/default/files/public/thema/financiering/fiscaliteit/fiscaliteit_voorbeeld_retributiereglement_werken_%20aan_%20nutsvoorzieningen.doc

Ik verzoek u, mevrouw de gouverneur, mijnheer de gouverneur, de gemeentebesturen op de hoogte te brengen van deze omzendbrief via de publicatie ervan in het Bestuursmemoriaal.

Ik zend aan alle besturen rechtstreeks een kopie van deze omzendbrief.

Deze omzendbrief kan ook worden geraadpleegd via het internet op <http://www.binnenland.vlaanderen.be>

Liesbeth HOMANS

Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen,
Gelijke Kansen en Armoedebestrijding